

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะนาว (MANAU)
ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14
ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายอนุชาติ ลาพา

นายพงษ์ ชิงรัมย์ และคณะ

ธันวาคม 2556

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่ำว (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่น
ในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”

หัวหน้าโครงการวิจัย

นายอนุชาติ	ลาพา
นายพงษ์	ชิงรัมย์

ทีมวิจัย

นายประเสริฐ	ช่อแล
นางสาวจิรนนท์	ละชี
นางสาวกาญจนา	มะหรั่ง
นายสมชาติ	ละชี
นายกำวิน	แอเลง
นายมะก่า	ละชี
นายป๋อกรนอก	ดั่งปา
นายออดอง	ระทอ
นางมล	มะลิ
นายบัณฑิต	คลองกระ โจนศิริ

ที่ปรึกษา

นายพันนุมาศ	ทองกระจ่าง
นายบุญชู	ทอมุ

ได้รับทุนวิจัยสนับสนุนจากมูลนิธิโครงการหลวง และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ธันวาคม 2556

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมใน กระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็น รูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ใน ท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัย มีส่วนในการแก้ปัญหของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิก อบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ใน กระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะ ประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัย เพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการ สร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาดูด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของ ศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ใน ชีวิตประจำวันได้

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการ ดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงาน ด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจ

ให้นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัย ผู้เขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

งานวิจัยโครงการ “แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่น ในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ดำเนินงานโดยทีมวิจัยบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น ร่วมกับเครือข่ายชาติพันธุ์กะฉิ่นแห่งประเทศไทย เนื้อหาในงานวิจัยเล่มนี้ประกอบไปด้วยอัตลักษณ์ประวัติความเป็นมาชนเผ่ากะฉิ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยในบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น ข้อมูลประเพณีการรำมะหน่าว (MA NAU) ซึ่งเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดของชนเผ่ากะฉิ่น ในงานวิจัยนี้ได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการรำมะหน่าว ประเภทของการรำมะหน่าว ขั้นตอนและวิธีการเตรียมงานการรำมะหน่าว วิธีการและท่าทางการรำมะหน่าว เครื่องดนตรีต่างๆ ที่ใช้ประกอบการรำมะหน่าว ความสำคัญและแนวทางอนุรักษ์การรำมะหน่าวของชนเผ่ากะฉิ่น ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเล่มนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากหนังสือและการสัมภาษณ์ผู้รู้และการเข้าร่วมจัดงานประเพณีการรำมะหน่าวโดยตรงของทีมงานวิจัย การนำข้อมูลจากงานวิจัยนี้ไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ของชนเผ่ากะฉิ่นเองเพื่อที่จะสืบทอดประเพณีการรำมะหน่าวต่อไปในอนาคต และผู้ที่สนใจสามารถที่จะเป็นส่วนประกอบในการศึกษาค้นคว้าเรื่องชนเผ่ากะฉิ่นและประเพณีการรำมะหน่าวของชนเผ่ากะฉิ่นได้ไม่มากนัก

ขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฝ่ายวิจัยมูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว เครือข่ายชาติพันธุ์กะฉิ่น ผู้รู้ ทีมวิจัย และชาวบ้านบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมที่ทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จไปด้วยดี

อนุชาติ ลาพา

พงษ์รัณ ชิงรัมย์

หัวหน้าโครงการวิจัย

บทคัดย่อ

โครงการแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่ำ (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการวิจัยที่ดำเนินงานโดยนักวิจัยชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญคือ 1) เพื่อศึกษาประเพณีการรำมะหน่ำ (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาสถานภาพ และปัจจัย/เงื่อนไขการดำรงอยู่ของประเพณีการรำมะหน่ำ (MANAU) ของชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น 3) เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่ำ (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ประเพณีรำมะหน่ำ เป็นประเพณีหนึ่งที่สำคัญของชาวคะฉิ่น ซึ่งในอดีตจัดขึ้นเพื่อเป็นการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และมีท่าทางต่างๆ ที่เกิดจากการเลียนแบบท่าเดินของหมูนก จึงเกิดเป็นท่าทางและสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น ขนนกประดับ และภาพวาดที่เสามะหน่ำ และภายหลังก็มีการพัฒนารูปแบบการจัดขึ้นมาเรื่อยๆ และการจัดงานแต่ละครั้งก็มีเป้าหมายของการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป ในส่วนของประเพณีรำมะหน่ำของชาวคะฉิ่นที่อาศัยในพื้นที่บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ นั้นมีจุดเริ่มต้นในปี 2545 โดยมีเป้าหมายของการจัดงานเพื่อฉลองในการจัดงานฉลองพระชนม์พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2 ปี ต่อหนึ่งครั้ง

ผลการทบทวนข้อมูลของทีมวิจัยชุมชน ได้พบเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของชุมชน การโยกย้ายอพยพ และทบทวนข้อมูลเรื่องราวของการประกอบพิธีของประเพณีรำมะหน่ำ ซึ่งพบว่าในชุมชนมีการจัดงานประเพณีมะหน่ำมาแล้ว 5 ครั้ง โดยในการประกอบพิธีนั้นจะมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ หน่าซอ ซึ่งเป็นผู้นำในการเดินเพื่อประกอบพิธี และผู้เข้าร่วมทั่วไปในชุมชน ซึ่งในการประกอบพิธีนั้นก็จะมีความปฏิบัติ ทั้งในเรื่องของการแต่งกายของหน่าซอ และผู้เข้าร่วมที่เป็นชาวคะฉิ่น ในเรื่องของท่าทาง การเดิน ที่ต้องถูกต้อง เหมาะสม และมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น การเตรียมพิธีการ การเตรียมอาหาร ฯลฯ

ทั้งนี้ชุมชนให้ความสำคัญต่อประเพณีมะหน่ำ คือ การเป็นประเพณีดั้งเดิม ที่เป็นตัวร้อยให้ชาวคะฉิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเห็นคุณค่าในความเป็นชาวคะฉิ่น ที่ต้องแสดงออกทั้งการพูดคุย การแต่งกาย วิถีชีวิตอาหาร การกิน และความเป็นอยู่ รวมทั้งถือเป็นจุดเชื่อมร้อยให้คนชาวคะฉิ่นได้กลับมาพบปะเจอกัน ที่สำคัญในปัจจุบัน คือเป็นการจัดงานเพื่อถวายพระพรแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันเฉลิมพระชนม์พรรษา

การดำรงอยู่ของประเพณีรำนะหน้ามาจนถึงปัจจุบัน เกิดขึ้นได้เพราะชาวกะฉิ่นในหลายพื้นที่ ยังคงรักษาประเพณีดังกล่าวไว้ และมีความพยายามที่จะเชื่อมโยงดังจะเห็นได้ว่าการประกอบพิธีในประเทศไทย จะมีการเชิญผู้นำ หรือหัวหน้าชองมาจากประเทศพม่า เพื่อให้กระบวนการขั้นตอนมีความถูกต้อง และในส่วนของชุมชนก็ได้พยายามเรียนรู้ และพัฒนาคนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านให้สามารถเป็นผู้นำหน้าชองได้ โดยคาดหวังว่าจะรักษาประเพณีดังกล่าวไปถึงรุ่นลูกหลานในชุมชนได้ นอกจากนี้ปัจจัยเอื้อที่สำคัญที่ได้แก่ความตั้งใจของคนในชุมชนแล้ว การสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีต่างๆ เช่น ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว เครือข่ายชาติพันธุ์กะฉิ่น ฯลฯ ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้การจัดประเพณีรำนะหน้าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน

แนวทางที่ทางชุมชนพยายามดำเนินการเพื่อรักษา คือ ความพยายามถ่ายทอดชุดความรู้ให้กับลูกหลานในชุมชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญ รวมถึงการลุกขึ้นมาขับเคลื่อนงานวิจัยครั้งนี้ ก็มีความคาดหวังว่า จะเป็นการรวบรวมข้อมูลที่จะสามารถบอกเล่าเรื่องราวที่สำคัญและเป็นประโยชน์ให้กับชุมชนได้รับทราบได้ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน	ก
คำนำ	ค
บทคัดย่อ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัยและจุดเน้น	5
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม และบริบทของชุมชน	
ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว	7
ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านใหม่สามัคคีเคคะลิน	9
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	
ระเบียบวิธีวิจัย	11
วิธีการดำเนินงาน	11
ปัญหาและข้อจำกัดในกระบวนการทำงาน	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
บริบทชุมชนและข้อมูลพื้นฐานของชุมชน	22
ผลการศึกษาประเพณีการร่ำมะนาว	25
ประวัติความเป็นมาของการร่ำมะนาว	25
องค์ประกอบของประเพณีร่ำมะนาว	47
ขั้นตอนการเตรียมงานร่ำมะนาว	55
ขั้นตอนช่วงการประกอบพิธีกรรมการร่ำมะนาว	58
กฎระเบียบการร่ำมะนาว	58
ผู้รู้เกี่ยวกับการร่ำมะนาวในชุมชน	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สถานภาพ และปัจจัยเงื่อนไขการดำรงอยู่ของประเพณีการร่ำมะนาว	61
แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีการร่ำมะนาว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่น ในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีสะคิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	62
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	
สรุปผลการศึกษา	64
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	67
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ประวัติทีมวิจัย	70
ภาคผนวก ข รูปภาพการดำเนินงาน	75

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่การเดินทางศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว	8
2	การแต่งกายแต่ละกลุ่มย่อยของชนเผ่าคะฉิ่น	23
3	ขณะที่คนที่ถูกใส่ตะกร้าแล้วแขวนไว้ได้ต้นไม้ดูเหล่านกเดินร่ำมะหน่า	25
4	นกนานาชนิดที่มาร่วมกันเดินร่ำมะหน่า	26
5	การร่ำมะหน่าของชนเผ่าคะฉิ่นในอดีต	29
6	เป่าปี่ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นขณะทำการร่ำมะหน่า	30
7	ชาวบ้านคะฉิ่นกำลังซ่อมร่าหน่าก่อนวันงาน	43
8	เด็ก ๆ กำลังซ่อมร่ำมะหน่า	43
9	เสามะหน่า (Manau Shadaw)	43
10	การตกแต่งประตูทางเข้าสู่ลานเดินร่ำมะหน่า	44
11	ขณะเดินร่ำมะหน่า	44
12	หน่าของ Nau Shawng (ผู้นำเดินกำลังนำเดินอยู่)	44
13	ผู้ร่วมเดินกำลังเดินร่าหน้าเสามะหน่า	45
14	ผู้คนที่เข้าร่วมเดินต้องแต่งชุดชนเผ่าของตัวเอง	45
15	การเดินร่ำมะหน่าแต่ละครั้งสามารถเข้าร่วมเดินได้ทีละหลายๆ	45
16	เครื่องดนตรีต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการร่าหน่า	46
17	หอคอยที่นักเป่าปี่คะฉิ่น นั่งเป่าขณะร่ำมะหน่า	46
18	การปรุงอาหารคะฉิ่นที่จะจัดเลี้ยงในวันงาน	46
19	การแต่งกายของหน่าของ	47
20	การแต่งกายของผู้ตามหน่าของ	48
21	ตัวอย่างรูปแบบการเดินร่าต่างๆ	50
22	กลอง (Jing)	51
23	ฆ้องใหญ่ (Bau)	52
24	ปี่ (Pahke)	52
25	ขลุ่ยจิงเฬะ (Sumphyi)	53
26	ขั้นตอนการเตรียมงาน	55

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หมู่บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น เป็นชุมชนคะฉิ่นแห่งเดียวในประเทศไทย ตั้งอยู่ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวหมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ก่อตั้งปี พ.ศ. 2523 มาเป็นเวลา 31 ปี เดิมบรรพบุรุษของชนเผ่าคะฉิ่น ได้อพยพโยกย้ายถิ่นฐานมาจากบริเวณประเทศมองโกเลีย เนื่องจากภาวะการสู้รบของแต่ละเผ่าในสมัยนั้น จึงทำให้มีการอพยพลงมาเรื่อยๆ จนมาถึงทางเหนือของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันเป็นรัฐคะฉิ่น บางส่วนอยู่ทางมณฑลยูนนานของประเทศจีน และรัฐอัสสัม ทางอินเดีย หลังจากนั้นก็เกิดภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งจากสงครามความไม่สงบและความยากจนในประเทศไทยทำให้ชาวคะฉิ่นจำนวนหนึ่งอพยพเข้ามาในประเทศไทย กลุ่มแรกเข้ามาในสมัยสงครามปราบคอมมิวนิสต์ในสมัยรัฐบาลจีนก๊กมินตั๋ง เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ชาวคะฉิ่นบางคนก็ไม่ได้อพยพกลับภูมิลำเนาเดิมและเข้ามาอาศัยอยู่ในไทยแทน มีชาวคะฉิ่นที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยที่ละเล็กละน้อยไม่ได้เข้ามาเป็นกลุ่มใหญ่ๆ จึงทำให้ไม่สามารถตั้งถิ่นฐานสร้างชุมชนของชาวคะฉิ่นเป็นเอกเทศของตนเองได้ โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทางเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ที่ติดต่อกับประเทศพม่า เช่น อำเภอฝาง อำเภอพร้าว อำเภอเชียงดาว และบางส่วนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย และจังหวัดตาก ตลอดจนมีการกระจายอยู่ในในตัวเมืองเช่น เชียงใหม่ ลำพูน กรุงเทพฯ พัทยา ชลบุรี ภูเก็ต สมุทรสาคร อยุธยา เป็นต้น ส่วนใหญ่อยู่ในภาคแรงงาน การศึกษาต่อในเมืองของเด็กๆ รวมทั้งการเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกับญาติพี่น้องในตัวเมือง โดยปัจจุบันมีชาวคะฉิ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 5,000 กว่าคน ทั้งนี้จากจำนวนคนนี้น้อยกว่าชนเผ่าอื่นๆ ทำให้ชนเผ่าคะฉิ่นต้องปกปิดชาติพันธุ์ตนเองและทำตัวให้อาศัยอยู่กลมกลืนกับชนเผ่าอื่นที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้ว เช่น ลahu ลีซอ อาข่า กะเหรี่ยง และเผ่าอื่นๆ จนมีการแต่งงานมีครอบครัวกับชนเผ่าอื่นๆ

ต่อมาชาวคะฉิ่นได้มาอยู่รวมกันที่หมู่บ้านปางมะเข้ ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ในปี 2519 ซึ่งเป็นการเริ่มต้นกันรวมกันเป็นชุมชนคะฉิ่นในเมืองไทย ต่อมาอยู่ได้ไม่นานก็เกิดปัญหาที่อยู่อาศัยทับซ้อนกับพื้นที่ป่าสงวนจึงอพยพโยกย้ายมาตั้งชุมชนใหม่ในเขตพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวในปี พ.ศ. 2523

การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรตามแนวชายแดนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในปี พ.ศ. 2523 พระองค์ได้พระราชทานที่ดินให้กับชาวคะฉิ่นเพื่อใช้เป็นที่ทำกินและอยู่อาศัยในพื้นที่หมู่บ้านบ้านใหม่สามัคคี (คะฉิ่น) จึงเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยปัจจุบันจำนวนประชากรของชนเผ่าคะฉิ่นที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบ้านใหม่สามัคคี (คะฉิ่น) ทั้งหมด 1,200 คนจาก 120 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำไร่ และอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่

ชนเผ่าคะฉิ่นเป็นชนเผ่าที่มีอัตลักษณ์และวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น เช่น การแต่งกายของผู้หญิง จะแต่งกายด้วยเสื้อกำมะหยี่ดำประดับเครื่องเงินที่ประดับบนเสื้อช่วงไหล่ และผ้าถุงสีแดงที่ทอด้วยมือ ส่วนผู้ชายจะมีข้อมือกำกับดาบที่เป็นของประจำตัว การมีภาษาเป็นของตนเอง และชนเผ่าคะฉิ่นยังเป็นชนเผ่าที่รักรบ มีความกล้าหาญ ทั้งนี้ในส่วนของประเพณีในปัจจุบันชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่นมีประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวคะฉิ่นและยังคงดำรงอยู่คือ ประเพณีการร่ามะหน่าว การกินข้าวใหม่ การสู่ขอคู่ครอง พิธีกรรมการแต่งงาน พิธีกรรมการขึ้นบ้านใหม่ การตั้งชื่อเด็ก “จะถ่องทู่” (Ja Htawng Htu) การจัดงานปีใหม่ การจัดงานคริสต์มาส พิธีการขอพรเพาะปลูก และมีประเพณีที่สูญหายไปแล้ว เช่น พิธีกรรมที่เรียกว่า “กะบุงคุ่ม” (Kum Ba Dum) เป็นพิธีกรรมใช้ประกอบกับงานศพเพื่อส่งวิญญาณไปสู่นิพพาน พิธีกรรม “กุ่มบาสะไหล” (Kum Ba Shalai) เป็นพิธีรับเอาชาวต่างชาติเข้าตระกูล พิธีกรรม “กุ่มบาจุ่น” (Kum Ba Jun) เป็นพิธีรับเอาญาติพี่น้องตนเข้าตระกูล ซึ่งพิธีกรรมเหล่านี้เป็นประเพณีที่เป็นการสื่อสารกับผี ซึ่งปัจจุบันชาวคะฉิ่นส่วนใหญ่หันมานับถือศาสนาคริสต์ ประเพณีดังกล่าวจึงสูญหายไป ทั้งนี้ด้วยชนเผ่าคะฉิ่นนั้นประกอบด้วยกลุ่มย่อยหลักถึง 6 กลุ่ม ได้แก่ 1. จิงเพาะ (Jinghpw) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่และใช้ภาษาจิงเพาะเป็นภาษากลางในการสื่อสารระหว่างกลุ่มในปัจจุบัน 2. มาหลู ลองวอ (Maru, Lawngwaw) 3. ระวาง (Rawang) 4. ลีซู (Lisu) (เฉพาะในรัฐคะฉิ่น) 5. ละชี ละชิก (Lashi, Lachik) และ 6. ไชว้า อะซี (Zaiwa, Ahzi)

ในแต่ละกลุ่มยังมีกลุ่มย่อยอีกมากมาย จึงทำให้มีประเพณีและภาษาของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามสืบเนื่องจากต้นตระกูลเชื้อสายความเป็นคะฉิ่นของแต่ละกลุ่มย่อยยังมีความผูกพันและเกี่ยวข้องกันตามสายเลือด รวมทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยในบริเวณเดียวกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ดังนั้นชนเผ่าคะฉิ่นจึงมี “ประเพณีการร่ามะหน่าว” (Ma Nau) ซึ่งเป็นประเพณีที่เป็นศูนย์รวมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มย่อยต่างๆ

ประเพณีการร่ามะหน่าวเป็นประเพณีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของชนเผ่าคะฉิ่นในแง่ของการสะท้อนถึงอัตลักษณ์เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นคะฉิ่น รวมทั้งเป็นประเพณีที่เชื่อมความสัมพันธ์ในระหว่างกลุ่มย่อยต่างๆ ของชนเผ่าคะฉิ่น การร่ามะหน่าวเป็นประเพณีที่บรรพบุรุษได้สืบทอดมาตั้งแต่เมื่อชนเผ่า คะฉิ่นยังนับถือผีจนหันมานับถือศาสนาคริสต์แต่ก็ยังสืบทอดประเพณีการร่ามะหน่าวมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีการร่ามะหน่าวไม่ได้จัดกันบ่อยๆ จะจัดเมื่อฉลองในวาระสำคัญเท่านั้น เช่น การครบรอบวาระต่างๆ ฉลองชัยชนะ หรือประสบผลสำเร็จ รวมทั้งร่าถวายให้กับบุคคลสำคัญต่างๆ งานร่ามะหน่าวนั้นชนเผ่าคะฉิ่นจากกลุ่มย่อยต่างๆ จะมาร่วมร่ามะหน่าวด้วยกัน ซึ่งจะมีท่าทางประกอบการร่ามะหน่าวแต่ละท่ามีความหมายแตกต่างกันออกไป ตรงกลางจะต้องมีเสามะหน่าว มีเครื่องดนตรีประกอบการร่า รวมทั้งมีผู้นำเต้นร่าซึ่งเรียกว่า “หน่าวซง” (Nau Shawng) ในส่วนของผู้เข้าจะแต่งกายชุดชนเผ่าของแต่ละชนเผ่าอย่างสวยงาม เพื่อเข้าร่วมพิธีการร่ามะหน่าว

ตลอดการก่อตั้งหมู่บ้านใหม่สามัคคีละติน 31 ปี ได้มีการจัดทำประเพณีการร่ำมะนาวมาแล้ว 5 ครั้ง ครั้งแรกวันที่ 4-5 ธันวาคม 2545 ซึ่งในแต่ละครั้งจะจัดทุกวันที่ 4-5 ธันวาคม โดยเว้นระยะ 2 ปี เพื่อถวาย พระพรชัยมงคลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่ออนุรักษ์ประเพณีการร่ำมะนาว รวมทั้งเพื่อพบปะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าละตินที่อยู่ในประเทศไทย สำหรับชนเผ่าละตินที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้นในการจัดงานแต่ละครั้งชุมชนจะประสบปัญหาในด้านงบประมาณ เพราะการจัดงานร่ำมะนาวเป็นงานใหญ่ที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งได้มีการแก้ไขปัญหาโดยการระดมทุนจากชาวบ้าน และเขียนโครงการเสนอกับหน่วยงานรัฐและองค์กรท้องถิ่นแต่ส่วนใหญ่จะไม่เพียงพอเนื่องจากจำนวนประชากรยังน้อย และผู้เชี่ยวชาญในการร่ำมะนาว หรือที่เรียกว่า “หน้าของ (Nau Shawng)” ในประเทศไทยยังไม่มี ทำให้ไม่มีคนที่สามารถสืบทอดให้กับคนรุ่นใหม่ ซึ่งหน้าของมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญมากคือ เป็นผู้นำกระบวนการร่ำมะนาว โดยหากไม่มีหน้าของ ก็ไม่อาจจะประกอบพิธีการร่ำมะนาวได้ และในการประกอบพิธีแต่ละครั้งต้องนำผู้นำร่ำมะนาว หรือ “หน้าของ” จากรัฐละติน ซึ่งก็มีปัญหาในด้านของการเดินทางเข้าประเทศ และระยะเวลาในการอยู่ในประเทศไทย ทำให้การสืบทอดประเพณีดังกล่าวขาดช่วงไป ทั้งนี้ได้มีการแก้ไขปัญหาในประเด็นดังกล่าวด้วยการนำหน้าของจากรัฐละตินมาสอนท่าเต้นให้และแต่งตั้งหน้าของในไทย แต่ยังเรียนรู้ได้เพียงเล็กน้อยเพราะระยะเวลาน้อย และผู้นำ หน้าของในไทยยังไม่มี ความมั่นใจพอในการนำร่ำมะนาว เพราะหากถ่ายทอดผิดพลาดอาจทำให้การประกอบพิธีไม่สมบูรณ์และอาจจะทำให้เกิดอาเพศได้

การจัดงานร่ำมะนาว เป็นงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น พ่อบ้านรับผิดชอบในการจัดเตรียมงาน เตรียมสถานที่ เตรียมเสามะนาว และเตรียมเป็นผู้นำในการเต้น ส่วนแม่บ้านจัดเตรียมที่พักแขก ด้านอาหาร และจัดเตรียมอาหาร ในส่วนขององค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ จะอยู่ในบทบาทของสนับสนุนด้านงบประมาณและอุปกรณ์ และจัดงานร่วม เด็กและเยาวชนเข้าร่วมทั้งในการช่วยเตรียมงานและเต้นในงาน อย่างไรก็ตามพบว่าในปัจจุบันนั้น ประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าละตินได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยผ่านปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น อิทธิพลจากการศึกษาแผนใหม่ และสื่อสารมวลชน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้การปฏิบัติตามวิถีวัฒนธรรมประเพณีเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้เยาวชนรุ่นใหม่ไม่ตระหนักถึงประเพณีการร่ำมะนาว ดังนั้นการแก้ไขปัญหาการสูญหายหรือขาดช่วงของการสืบทอด ถ่ายทอดประเพณีการ ร่ำมะนาว คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง พร้อมทั้งให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ เกิดการสืบทอดและปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งกลุ่มเยาวชนหมู่บ้านใหม่สามัคคีละติน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเข้ามาทำงาน และศึกษาต่อนอกชุมชน มีจำนวนประมาณ 250 คน กลุ่มที่ 2 เยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้าน กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนในพื้นที่ชุมชน และกลุ่มที่ 3 เป็นเยาวชนที่ทำงานในชุมชน ไม่ได้เรียน โดยกลุ่มเยาวชนได้มีการรวมตัว

กันก่อตั้งมานาน 8 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝนวัฒนธรรม และช่วยกิจกรรมในหมู่บ้าน เช่น งานกินข้าวใหม่ งานรำมะหน่าว และเชื่อมความสัมพันธ์กับหมู่บ้านใกล้เคียงหรือกับมูลนิธิองค์กรต่างๆ ที่เข้ามาในชุมชน จากการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนที่ผ่านมาประสบปัญหาในด้านของจำนวนคนที่เมื่อเริ่มโตจะเข้าศึกษาต่อในตัวเมือง ทำให้เยาวชนที่มีอยู่จริงในหมู่บ้านยังเด็กทำให้การขับเคลื่อนหรือการทำงานล่าช้า

จากสถานการณ์ดังกล่าวทางทีมวิจัยซึ่งประกอบด้วยประธานเครือข่ายชาติพันธุ์กะฉิ่นแห่งประเทศไทย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านใหม่สามัคคี ประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานวัฒนธรรมหมู่บ้าน ประธานเยาวชนหมู่บ้าน ประธานกลุ่มวัฒนธรรมกะฉิ่นของหมู่บ้านและของประเทศไทย ฯลฯ จึงมีความเห็นร่วมกันว่าหากไม่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรำมะหน่าวและอนุรักษ์ประเพณีรำมะหน่าวของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่นไว้แล้ว ในอนาคตประเพณีดังกล่าวอาจจะสูญหายไป ดังนั้นเพื่อให้วัฒนธรรมอันสำคัญดังกล่าวของชาวกะฉิ่นยังคงอยู่ และเกิดการสืบทอดต่อกัน ลูกหลาน ทีมวิจัยชุมชนจึงอยากที่จะทดลองใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการศึกษา บันทึก เก็บข้อมูล และร่วมกันตรวจสอบ เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในส่วนของผู้ใหญ่ และกลุ่มคนต่างๆ ในชุมชน รวมไปถึงการสร้างการรับรู้ต่อชุมชน สังคมรอบข้าง และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้รับรู้รับทราบ และนำไปสู่การหนุนเสริม เติมเต็ม ให้เกิดการรักษาและคงไว้ซึ่งสิ่งดีงามและสำคัญของชุมชนชาวกะฉิ่นสืบไป

คำถามวิจัย

1. ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร
2. แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาสถานภาพ และปัจจัย/เงื่อนไขการดำรงอยู่ของประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น
3. เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัยและจุดเน้น

ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

บ้านใหม่สามัคคีเคหะดิน หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

- ชุมชนบ้านใหม่สามัคคีเคหะดิน
- เครือข่ายเคหะดินเชียงใหม่

ขอบเขตเนื้อหา

1. บริบทชุมชน

- 1.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน
- 1.2 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

2. ประเพณีการรำมะนาว

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของการรำมะนาว
- 2.2 การให้คุณค่าความหมาย ความสำคัญของการรำมะนาว
- 2.3 สถานภาพ/การดำรงอยู่ของการรำมะนาว
- 2.4 เงื่อนไข ปัจจัยการดำรงอยู่ของการรำมะนาว (เช่น ถ่ายทอดผ่านเครือญาติ การสั่งสอน)
- 2.5 องค์ประกอบของประเพณีการรำมะนาว เช่น การแต่งกาย อาหาร เครื่องดนตรี ทำทาง
- 2.6 ขั้นตอน พิธีกรรมในการรำมะนาวตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ
- 2.7 กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติในการรำมะนาว
- 2.8 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องของแต่ละส่วนในการรำมะนาว เช่น หน่วยงาน
- 2.9 แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะนาวที่เหมาะสมกับชุมชน
 - คุณค่าความหมาย
 - รูปแบบประเพณีที่สมสมัย
 - การสืบทอด (ในระบบ ในชุมชน นอกชุมชน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลเชิงวิจัย

1. ได้ชุดข้อมูลประเพณีการรำมะนาว (MANAU) ของชนเผ่ากะเหรี่ยงในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีเคหะดิน หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. ได้ข้อมูลสถานภาพ และปัจจัย/เงื่อนไขการดำรงอยู่ของประเพณีการรำมะนาว (MANAU) ของชุมชนบ้านใหม่สามัคคีเคหะดิน

3. ได้แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะนาว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ผลเชิงพัฒนา

1. ชุมชนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดงานรำมะนาว
2. ได้มีการเผยแพร่ประเพณีการรำมะนาวให้เป็นจุดเด่นของชนเผ่ากะฉิ่น รวมถึงเชื่อมโยงสู่การเป็นประเพณีที่เป็นจุดขายของการท่องเที่ยวได้
3. ได้เครือข่ายและกลไกในชนเผ่ากะฉิ่นที่จะสืบสานประเพณีการรำมะนาว

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม และบริบทชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

ประวัติความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมราษฎรชาวเขาในพื้นที่บ้านใหม่สามัคคีเมื่อปี พ.ศ. 2523 และทรงพระกรุณาฯ รับหมู่บ้านแห่งนี้ไว้ในการดูแลของโครงการหลวง ต่อมาได้จัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขึ้น เพื่อช่วยเหลือชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขาในพื้นที่ โดยมีหมู่บ้านที่รับผิดชอบคือ บ้านหนองเขียว หมู่ 12 บ้านใหม่สามัคคีอาข่าและกะเหรี่ยง หมู่ที่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยราษฎรในพื้นที่ เนื่องจากชาวเขาเหล่านี้ต่างดำรงชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้นและยากจน อีกทั้งเรื่องของสุขภาพอนามัยทรุดโทรมขาดการดูแลเอาใจใส่ เด็กเล็กๆ ส่วนใหญ่ต้องเป็นโรคขาดสารอาหาร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ได้เริ่มต้นดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเขาเหล่านี้และด้วยความร่วมมือจากสำนักงานป่าไม้เขตจังหวัดเชียงใหม่ กรมพัฒนาที่ดินเข้าดำเนินการทำไม้เศรษฐกิจและไม้พื้น บุกเบิกพัฒนาพื้นที่และจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรเพื่อทำการเกษตรอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

สถานที่ตั้ง

บ้านใหม่สามัคคี หมู่ที่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ภูมิประเทศ

จากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 750 เมตร ชุดดินหลักเป็นดินชุดปากช่อง ซึ่งมีทั้งแบบมีหินปูนปนอยู่และที่เกิดในบริเวณพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด ดินชุดนี้อยู่ในบริเวณที่มีความลาดชัน 2 – 8% เป็นดินลึก

ภูมิอากาศ

เป็นพื้นที่ที่จัดอยู่ในภูมิอากาศเขตร้อน มีฝนปานกลาง อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 16.48 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 27.64 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 1,262 มิลลิเมตร

ประชากรที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวง

ประชากรประกอบด้วยชนเผ่าลาหู่ 3,321 คน เผ่าลัวะ 139 คน เผ่าอาข่า 467 คน เผ่าคะฉิ่น 591 คน รวม 4,518 คน จำนวนครัวเรือน 835 ครัวเรือน ในพื้นที่ 2 หมู่บ้าน 5 หย่อมบ้าน คือ บ้านหนองเขียว บ้านลัวะ บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น บ้านหนองวัวแดง และบ้านใหม่สามัคคีอาข่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์

การเดินทาง

รูปที่ 1 แผนที่การเดินทางศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

จากตัวเมืองเชียงใหม่ใช้เส้นทาง 107 เชียงใหม่-ฝาง ถึงอำเภอเชียงดาว กม.ที่ 79 แยกเมืองงายให้เลี้ยวซ้ายทางหลวงหมายเลข 1178 สายเมืองงาย-อรุโณทัย ระหว่าง กม.ที่ 32 จะพบด่านตรวจบ้านรินหลวง เลี้ยวขวา ตรงไป 5 กม. จะพบทางเข้าศูนย์ทางซ้ายมือ ใช้เวลาในการเดินทางชั่วโมงครึ่ง

(แหล่งข้อมูล : <http://royalprojectthailand.com/nongkhiao>)

ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น

ชาวคะฉิ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐคะฉิ่นดินแดนทางภาคเหนือของประเทศพม่าซึ่งมีชายแดนติดต่อกับประเทศจีนและพม่า รัฐคะฉิ่นได้รับการยกย่องว่าเป็น “Land of Jade” หรือดินแดนแห่งอัญมณี ทั้งยังเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีแม่น้ำสองสายที่ไหลมาบรรจบกันที่เมืองมิตจินา (Makyina) เมืองหลวงของรัฐคะฉิ่น อันเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำอิรวดี นอกจากชาวคะฉิ่นจะอาศัยอยู่ในรัฐคะฉิ่นแล้ว ยังมีชาวคะฉิ่นบางส่วนเข้าไปตั้งถิ่นฐานในรัฐฉานของประเทศพม่า บางส่วนอาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลยูนนาน และบางส่วนอาศัยบริเวณอรุณาจัล ประเทศแคว้นอัสสัม ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย

สำหรับภาษาเขียนนั้นมีขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2444 ซึ่งคิดค้นโดยมิชชันนารีชาวอเมริกันเชื้อสาย สวีดิชชื่อ โอลา อันเซน (Ola Hansen) ประยุกต์ใช้ตัวอักษรโรมันแทนเสียงในภาษาคะฉิ่นสำหรับการนับถือศาสนานั้น ในอดีตชาวคะฉิ่นมีความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณ แต่ด้วยอิทธิพลการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในช่วง คริสต์ศตวรรษที่ 19 ทำให้ชาวคะฉิ่นเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แทน

ณ บ้านใหม่สามัคคี (คะฉิ่น) ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านคะฉิ่นเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีชาวคะฉิ่นอาศัยอยู่รวมกันมากกว่า 31 ปี แต่กว่าพวกเขาจะรวมตัวกันได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายและต้องใช้เวลานาน

ชาวคะฉิ่นสมัยก่อนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้วแต่ที่ได้เข้ามาเป็นกลุ่มๆ โดยมีกลุ่มแรกที่เข้ามาในเมืองไทยเป็นทหารกองกำลังกู้ชาติโดยการนำของนายพล เซาแสง (GOC Zau Seng) โดยนำทหารกู้ชาติคะฉิ่นเข้ามาอยู่จำนวนมากมายอาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า แต่หลังจากที่นายพล เซาแสง ถูกลอบสังหารแล้วทหารกู้ชาติส่วนใหญ่ได้เดินทางกลับไปยังรัฐคะฉิ่นและอีกส่วนหนึ่งไม่ได้เดินทางกลับไปและเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่กับชนเผ่าอื่นๆ ในประเทศไทยแทน กลุ่มที่สองเข้ามาโดยรวมรบในสงครามปราบคอมมิวนิสต์สมัยทักษิณตั้ง เมื่อสงครามสิ้นสุดลงพวกเขาไม่ได้กลับสู่ภูมิลำเนาที่รัฐคะฉิ่นแต่ตัดสินใจอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแทน และแต่งงานกับชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่อาศัยอยู่ตามบริเวณเทือกเขาตามแนวชายแดนไทย-พม่า ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย และ เชียงใหม่ การตั้งถิ่นฐานของชาวคะฉิ่นในประเทศไทยจึงเริ่มขึ้นท่ามกลางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน

“พวกเราไม่กล้าบอกคนอื่นว่าเป็นคนคะฉิ่นเพราะไม่มีใครรู้จัก เนื่องจากประเทศไทยไม่มีชาวเขาเผ่าคะฉิ่น เราจึงบอกว่าเป็นชาวเขาเผ่าอื่นๆ และทำตัวให้กลมกลืนกับชุมชนชาวเขาที่เราอาศัยอยู่

ด้วย เช่น ชาวคะฉิ่นที่แต่งงานกับชาวลาหู่ อาข่า หรือกะเหรี่ยงก็จะทำตัวกลมกลืนกับชนเผ่าอื่นๆ” คำกล่าวของผู้เผ่าคะฉิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยกลุ่มแรกๆ

การปกปิดความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองและการพยายามผสมกลมกลืนกับชนเผ่าท้องถิ่น ทำให้ชาวคะฉิ่นพลัดถิ่นต้องเผชิญกับการสูญเสียอัตลักษณ์ความเป็นคนคะฉิ่นไปทีละน้อย โดยเฉพาะอัตลักษณ์ทางภาษาในหมู่เด็กๆ ที่เป็นลูกครึ่งระหว่างพ่อหรือแม่คะฉิ่นกับชาวเขาในประเทศไทย เด็กเหล่านี้ไม่สามารถพูดภาษาคะฉิ่นได้ เนื่องจากคนส่วนใหญ่ในชุมชนไม่มีใครใช้ภาษานี้

ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ชาวคะฉิ่นกลุ่มหนึ่งเห็นว่าหากเป็นเช่นนี้ ชาวคะฉิ่นคงจะลืมความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ที่เกิดมาคงไม่รู้ว่าคุณเองมีเชื้อสายคะฉิ่นซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง พวกเขาจึงคิดรวบรวมชาวคะฉิ่นในเมืองไทยมาอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยใช้วิธีการชักชวนบอกกล่าวทำความเข้าใจโดยผู้นำชนเผ่าและอาจารย์สอนศาสนาในขณะนั้น ชักชวนให้ชนเผ่าคะฉิ่น ที่อยู่กระจัดกระจายตามพื้นที่ต่างๆ มาอยู่รวมกันเป็นชุมชนคะฉิ่น บันทึกลีขียงลงเทปชักชวนให้ชาวคะฉิ่นมาอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันเพื่อร่วมกันรื้อฟื้นและรักษาวัฒนธรรมคะฉิ่นไว้ให้ลูกหลานและฝากส่งเทปดังกล่าวไปให้ชาวคะฉิ่นที่กระจัดกระจายตัวอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ

การรวมตัวกันเริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 2519 มีชาวคะฉิ่นเพียง 7 ครอบครัวเท่านั้นที่ตัดสินใจมาอยู่ด้วยกัน ที่หมู่บ้านปางมะเข้ ต.ปึงโค้ง อ.เชียงดาว โดยอาศัยร่วมกับชาวลาหู่ แต่อยู่ได้ไม่นานก็เกิดปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยทับซ้อนกับพื้นที่ป่าสงวน จึงต้องอพยพ โยกย้ายมาตั้งชุมชนใหม่ในเขตพื้นที่โครงการหลวงหนองเขียว ซึ่งขณะนั้น โครงการหลวงเพิ่งเข้ามาตั้งได้เพียง 2 ปี

จากการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรตามเขตแนวชายแดนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2523 พระองค์ท่านได้พระราชทานที่ดินให้กับชาวคะฉิ่นเพื่อใช้เป็นที่ทำกินและอยู่อาศัย หมู่บ้านใหม่สามัคคี (คะฉิ่น) จึงเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมี เจ้าหน้าที่โครงการหลวงคอยให้การดูแลทั้งในด้านการพัฒนาหมู่บ้าน การส่งเสริมการเกษตรและชีวิตความเป็นอยู่

เมื่อชาวคะฉิ่นที่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายในเมืองไทยทราบข่าวว่ามีหมู่บ้านคะฉิ่นตั้งขึ้น พวกเขาจึงตัดสินใจมาอยู่รวมกันที่นี้มากขึ้น จำนวนครอบครัวชาวคะฉิ่นจากจุดเริ่มต้นเพียง 13 ครอบครัว จึงเพิ่มเป็น 103 ครอบครัว ปัจจุบันบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่นนอกจากชาวคะฉิ่นกลุ่มแรกๆ ที่เข้ามาบุกเบิกตั้งรกรากในประเทศไทยแล้ว ยังมีชาวคะฉิ่นที่อาศัยอยู่ในรัฐฉาน และรัฐคะฉิ่นในประเทศพม่า เดินทางอพยพเข้ามาพึ่งพาญาติพี่น้องคะฉิ่นในไทยมากขึ้นอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

โครงการแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่ำว (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีระเบียบวิธีการวิจัย วิธีการดำเนินงาน และปัญหาและข้อจำกัดในกระบวนการทำงาน ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยมีชุมชนและแกนนำเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับคนในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การศึกษาจากเอกสาร ข้อมูลมือสอง และจากเวทีแลกเปลี่ยนระดมความคิด เวทีกลุ่มย่อย และแบบสัมภาษณ์ร่วมกับผู้รู้

วิธีการดำเนินงาน

โครงการนี้มีวิธีการดำเนินงานใน 2 ลักษณะ คือ 1. การลงพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูลร่วมกับชุมชน และ 2. การประชุมเพื่อสรุปข้อมูล และหารือร่วมกับทีมวิจัย โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานรายการกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรม: การเก็บข้อมูลจากงานรำมะหน่ำว

สถานที่: ลานกิจกรรม บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น

วันที่: 3-5 ธันวาคม 2555

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวง และจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เก็บรวบรวมข้อมูลประเพณีการรำมะหน่ำวจากการจัดงานของชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

1. จัดประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการจัดเก็บข้อมูลประเพณีการรำมะหน่ำวในประเด็นต่างๆ
2. บันทึกข้อมูลทั้งในรูปแบบการจดบันทึก การบันทึกภาพ และวิดีโอ เพื่อการจัดทำข้อมูลของ

โครงการวิจัย

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

วันที่ 4-5 ธันวาคม 2556 เป็นวันที่ชุมชนบ้านใหม่สามัคคี (กะฉิ่น) มีการจัดงานประเพณีงานรำมะหน่าว ขึ้นเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติแด่ในหลวง และเป็นการขอบคุณพระเจ้าของชาวกะฉิ่น ทั้งนี้ในงานประกอบด้วยพิธีกรรมทางศาสนาและการเต้นรำมะหน่าว ซึ่งทีมวิจัยได้มีการบันทึกข้อมูลทั้งในรูปแบบการจดบันทึก การบันทึกภาพ และวิดีโอ เพื่อการจัดทำข้อมูลของโครงการวิจัยด้วย

บทเรียน : -

ปัญหาอุปสรรค: -

2. กิจกรรม: เวทีสรุปการเก็บข้อมูลจากงานรำมะหน่าว

สถานที่: อาคารประชุม บ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น

วันที่: 20 ธันวาคม 2555

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อสรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูลประเพณีการรำมะหน่าวจากการจัดงานของชุมชน และหารือการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

จัดประชุมเพื่อสรุปผลการจัดเก็บข้อมูลงานประเพณีรำมะหน่าวที่ผ่านมา

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

ได้สรุปผลการดำเนินกิจกรรมและหารือแนวทางการขับเคลื่อนการทำงาน ซึ่งผลจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน พบว่าในช่วงการจัดงานได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วนจากผู้นำแต่ไม่ได้วางไว้อย่างเป็นระบบ ทีมวิจัยจึงได้มีการนัดหมาย เพื่อหารือทำความเข้าใจร่วมกับทีมและออกแบบการจัดเก็บข้อมูลอีกครั้งในวันที่ 14 มกราคม 2556

บทเรียน : -

ปัญหาอุปสรรค: ไม่ได้มีการวางแผนระบบการจัดเก็บข้อมูลทำให้ต้องมาเช็คข้อมูลใหม่อีกครั้ง

3. กิจกรรม: ประชุมเตรียมเวทีฝึกอบรมเตรียมความพร้อมในการทำงานและจัดเก็บข้อมูล

สถานที่: ชั้น 5 อาคารเฉลิมพระเกียรติ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันที่: 2 มกราคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ และมูลนิธิโครงการหลวง

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อวางแผนเตรียมความพร้อมในการทำงานและจัดเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

ประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ และมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อออกแบบ และเตรียมกระบวนการอบรม

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

ได้ออกแบบกำหนดการและเตรียมวิทยากรในการฝึกอบรม โดยเชิญนักวิจัยที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (คุณคุณภัทร จะป้อ) เข้ามาแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัย ในวันที่ 14 มกราคม 2556 ซึ่งทั้งนี้ทางทีมเจ้าหน้าที่จะดำเนินการประสานกับวิทยากรในการฝึกอบรมต่อไป

บทเรียน: -

ปัญหาอุปสรรค: -

4. กิจกรรม: เวทีเตรียมความพร้อมในการทำงานและจัดเก็บข้อมูล “แนวคิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น บทบาทนักวิจัย และกระบวนการจัดเก็บข้อมูล”

สถานที่: อาคารประชุม บ้านใหม่สามัคคีเคคณีน

วันที่: 14 มกราคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา วิทยากร เจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวง และจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานวิจัยและจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนสร้างความเข้าใจของทีมวิจัยร่วมกัน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

หัวหน้าโครงการได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของเวทีและของโครงการวิจัย หลังจากนั้นได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับนักวิจัยต่างพื้นที่

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

ได้มีการจัดอบรมทีมวิจัยเรื่อง “แนวคิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น บทบาทนักวิจัย และกระบวนการจัดเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม” โดยทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณคุณภัทร จะป้อ (วิทยากร) จากบ้านดอยมด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ที่ได้นำประสบการณ์การดำเนินงานวิจัยมาแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการทำงานวิจัยและการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นได้หารือเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่นักวิจัยและทำความเข้าใจเรื่องการจัดเก็บข้อมูลในชุมชน

บทเรียน:

การออกแบบกิจกรรมไม่สามารถทำได้ครบทุกหัวข้อตามที่กำหนดไว้ เนื่องจากทีมวิจัยยังเป็นทีมใหม่และต้องใช้เวลาในการสื่อสารทำความเข้าใจนาน ดังนั้นจึงต้องมีการปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับกลุ่มทีมวิจัย

ปัญหาอุปสรรค: -**5. กิจกรรม: การสรุปและตรวจสอบข้อมูล**

สถานที่: อาคารประชุม บ้านใหม่สามัคคีเคหะดิน

วันที่: 24 มกราคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา ชุมชนบ้านใหม่สามัคคีเคหะดิน เจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ และมูลนิธิโครงการหลวง

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อชี้แจงเป้าหมายการทำงานวิจัยให้กับชุมชน และการบริหารจัดการโครงการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

จัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการวิจัยและเป้าหมายการดำเนินงานให้แก่ชุมชน และชี้แจงในส่วนของการบริหารจัดการโครงการวิจัยทั้งด้านงบประมาณและการดำเนินงานร่วมกัน

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

เป็นการประชุมสรุปข้อมูลการร่วมนำ การเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์ และชี้แจงงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการสรุปผลการดำเนินงานวิจัยทางทีมวิจัยร่วมกับทีมศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ ในการสรุปข้อมูลการจัดการงบประมาณ ในเรื่องของเอกสารการเงิน

บทเรียน:

ได้เรียนรู้ที่มาและประเภทของการร่วมนำ การจัดการเรื่องการเคลียร์บัญชีหรือการเงิน รับรู้และแลกเปลี่ยนประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ให้ความรู้เรื่องความหมายของคำที่เกี่ยวกับการร่วมนำให้กับทีมวิจัย ความสำคัญต่างๆ ของประเภทการร่วมนำ และเข้าใจความหมายของการร่วมนำมากขึ้น เรียนรู้คำศัพท์ภาษากะฉิ่นจากผู้รู้ ได้รู้การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิจัยหรือความก้าวหน้าของงานวิจัย

ปัญหาอุปสรรค:

1. เป็นช่วงเข้าสู่ฤดูการลงเกษตรทีมวิจัยชุมชนไม่สามารถมาร่วมวิเคราะห์ข้อมูลในเวทีครั้งนี้ได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

2. การสรุปข้อมูลของประเภทของการรื้อถอนนั้นค่อนข้างยากเพราะศัพท์บางคำไม่รู้ความหมายเนื่องจากเป็นภาษาท้องถิ่น

3. ปัญหาการแปลข้อมูลจากภาษาคะฉิ่นเป็นภาษาไทยเพราะบางคำไม่สามารถเป็นภาษาไทยได้

6. กิจกรรม: การสืบค้นข้อมูลประวัติหมู่บ้าน

สถานที่: ห้องประชุม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

วันที่: 12 กุมภาพันธ์ 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา ผู้รู้ในชุมชน และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อเก็บรวบรวมบริบทชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้นัดหมายผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนมาพูดคุยและให้ข้อมูล

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านบ้านใหม่สามัคคี หมู่ 10 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ปีที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน ปี 1982 – 2525 มี 11 ครอบครัว ผู้นำคนแรก อาชีพหลักในสมัยนั้น การที่ได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้ ทำให้ปรึกษา สมัยที่ตั้งหมู่บ้าน ที่มาของโครงการหลวง ประชากรที่มีในปัจจุบัน 103 ครัวเรือน เป็นต้น

บทเรียน: -

ปัญหาอุปสรรค: -

7. กิจกรรม: ร่วมเวทีสรุปบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการวิจัยภายใต้งานร่วมมือของมูลนิธิโครงการหลวง

สถานที่: ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

วันที่: 8-9 เมษายน 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

หัวหน้าโครงการ และทีมวิจัย 4 โครงการ ภายใต้งานความร่วมมือของมูลนิธิโครงการหลวง ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ และมูลนิธิโครงการหลวง จำนวน 42 คน

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อร่วมสรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานวิจัยร่วมกับอีก 3 โครงการ ภายใต้งานความร่วมมือของมูลนิธิโครงการหลวงและ สกว.

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม:

หัวหน้าโครงการและทีมวิจัยเข้าร่วมเวทีสรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานวิจัย พร้อมกับทีมวิจัยอีก 3 โครงการ

ผลจากการดำเนินงานกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้ทบทวนเป้าหมาย/แนวคิด โจทย์/วัตถุประสงค์ และทบทวนกระบวนการทำงานที่ผ่านมา สิ่งที่ได้เรียนรู้จากงานวิจัย จากกิจกรรมต้นไม้ปัญหา ตลอดจนสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานของโครงการวิจัยผ่านเครื่องมือ “ผีเสื้อ” ในประเด็นปัจจัยที่ทำให้ได้ผลสำเร็จ (+) ปัจจัยภายใน (การทำงานร่วมกัน) ภายนอก (ชุมชน นโยบาย) สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา/ที่ผ่านมาแก้ปัญหาอย่างไร และจะแก้ปัญหาและมีแนวทางการทำงานต่อไปอย่างไร ซึ่งจากเข้าร่วมประชุมดังกล่าวทำให้ทีมวิจัยได้เปิดมุมมองใหม่ และได้เรียนรู้งานในพื้นที่อื่นๆ มากขึ้น

บทเรียน : -

ปัญหาอุปสรรค: -

8. กิจกรรม: ประชุมประจำเดือนทีมวิจัย

8.1 ประชุมประจำเดือนพฤษภาคม 2556

สถานที่: ห้องประชุม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

วันที่: 24 พฤษภาคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

1. เพื่อร่วมกันสรุปข้อมูลจากการจัดเก็บและแลกเปลี่ยนข้อมูลในกิจกรรมที่ผ่านมา
2. เพื่อสรุปข้อมูลการจัดการเอกสารการเงินและการบันทึกกิจกรรมเพื่อการจัดทำรายงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อสรุปข้อมูลบริบทชุมชนและความเป็นมาของชุมชนชาวคะฉิ่นโดยได้นัดหมายผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นคนรุ่นแรกๆ ที่ย้ายเข้ามาในพื้นที่มาร่วมพูดคุย ทบทวนความเป็นมาร่วมกัน โดยใช้ฐานจากข้อมูลเดิมที่เคยมีการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม รวมถึงการช่วยเหลือกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลต่างๆ ร่วมกัน

ผลจากการดำเนินงานกิจกรรม

ได้ข้อมูลบริบทชุมชนและความเป็นมาของชนเผ่าคะฉิ่นที่ผ่านการตรวจสอบร่วมกันจากการเก็บข้อมูลที่ผ่านมา รวมถึงได้มีการสรุปข้อมูลการจัดการเอกสารการเงินและการบันทึกกิจกรรมเพื่อการ

จัดทำรายงานโครงการวิจัย

บทเรียน: -

ปัญหาอุปสรรค: ทีมวิจัยได้มีการแบ่งบทบาทความรับผิดชอบของการบันทึกกิจกรรมและการจัดทำเอกสารการเงินไว้แล้ว แต่ในช่วงที่ผ่านมายังไม่ได้ดำเนินการชัดเจนจึงทำให้เอกสารที่รวบรวมไว้ไม่สมบูรณ์

8.2 ประชุมประจำเดือนกรกฎาคม 2556

สถานที่: ห้องประชุม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

วันที่: 19 กรกฎาคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา พร้อมกับตรวจสอบชุดข้อมูลที่โครงการจะต้องดำเนินการร่วมกับชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา พร้อมกับตรวจสอบชุดข้อมูลที่โครงการจะต้องดำเนินการร่วมกับชุมชน

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

พบว่า การเก็บข้อมูลชุมชนยังดำเนินการไม่เสร็จ เนื่องจากบางประเด็นยังไม่มี การดำเนินการทำให้ทางทีมวิจัยมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบทบาทและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการจัดข้อมูลใหม่อีกครั้ง

บทเรียน: -

ปัญหาอุปสรรค: ทีมวิจัยมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น การสื่อสารภาษาไทย การแปลภาษา และการบันทึกข้อมูล ทำให้โครงการมีความล่าช้าและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

9. กิจกรรม: ประชุมทบทวน สรุป และตรวจสอบข้อมูล

สถานที่: อาคารประชุม บ้านใหม่สามัคคีคีฉิน

วันที่: 6 กันยายน 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ และมูลนิธิโครงการหลวง

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อสรุปบทวนข้อมูลตามกรอบประเด็นการเก็บข้อมูลของโครงการ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

ประชุมเพื่อสรุปข้อมูลตามกรอบประเด็นการเก็บข้อมูล

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

สืบเนื่องจากโครงการวิจัยถึงกำหนดเวลาในการสิ้นสุดโครงการและจัดส่งรายงานวิจัย ดังนั้นจึงได้จัดประชุมเพื่อบทวนข้อมูลโดยได้นำกรอบเนื้อหาเป็นตัวตั้ง และช่วยกันตรวจสอบเพิ่มเติมรายละเอียด โดยข้อมูลบางส่วนทางทีมวิจัยได้ค้นคว้าเพิ่มเติมและรวบรวมจากการสอบถามข้อมูล และได้พยายามร้อยเรียงเป็นภาษาไทยที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น

บทเรียน: -**ปัญหา อุปสรรค:**

ข้อจำกัดในการใช้ภาษาไทยที่เหมาะสมในการอธิบายคำเฉพาะในภาษาละตินและการออกเสียง

10. กิจกรรม: เวทีสรุปข้อมูลและแบ่งบทบาทการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน

สถานที่: บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านใหม่สามัคคีละหาน

วันที่: 20 กันยายน 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อสรุปข้อมูลและแบ่งบทบาทหน้าที่ก่อนการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลให้แก่ชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

จัดประชุมเพื่อสรุปและเพิ่มเติมข้อมูล ตลอดจนแบ่งบทบาทการนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อสรุปข้อมูลก่อนจะจัดเวทีนำเสนอให้ชุมชนรับทราบข้อมูลและร่วมกันตรวจสอบข้อมูล ทั้งนี้ได้ร่วมกันเติมข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอน ประเพณี ทำทาง การแต่งกาย อาหารและเครื่องดนตรี รวมทั้งได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของการนำเสนอข้อมูลให้กับชุมชน

บทเรียน: -**ปัญหาอุปสรรค:**

ยังมีข้อจำกัดด้านภาษาและการอธิบายเป็นภาษาไทย

11. กิจกรรม: เวทีสรุปข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

สถานที่: ห้องประชุม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

วันที่: 1 ตุลาคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ และมูลนิธิโครงการหลวง

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อตรวจสอบข้อมูลครั้งสุดท้ายก่อนนำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยให้แก่ชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้ใช้วิธีการอ่านข้อมูลในรายงาน ได้รับฟัง และให้ช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

ทีมวิจัยชุมชนได้กำหนดให้มีเวทีสรุปข้อมูลร่วมกับชุมชน เพื่อช่วยตรวจสอบข้อมูลและจัดความถูกต้องอีกครั้ง อย่างไรก็ตามในการประชุมมีผู้นำเสนอให้มีการนำเสนอให้นำเอกสารมาแจกจ่ายให้ชุมชนได้อ่านก่อนที่จะมาคุยกันอีกครั้ง เพื่อให้คนในชุมชนได้รับทราบมากขึ้น

บทเรียน :

ทีมวิจัยยังไม่สามารถเลือกประเด็นสำคัญมานำเสนอได้อย่างชัดเจนดังมีการเตรียมการนำเสนอให้ชัดเจนขึ้น

ปัญหา อุปสรรค:

เนื่องจากมีวาระเรื่องบ้านวัฒนธรรมมาหารือเบื้องต้นทำให้การหารือในการตรวจสอบข้อมูลเกิดความล่าช้า มีคนทยอยกลับก่อนได้นำเสนอ

12. กิจกรรม: ประชุมจัดทำร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สถานที่: อาคารประชุม บ้านใหม่สามัคคีเคจิ้น

วันที่: 28 ตุลาคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา ชุมชน และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อจัดทำร่างรายงาน โครงการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

เจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ แนะนำวิธีการเขียนรายงาน การเรียบเรียงข้อมูลร่วมกับทีมวิจัย

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

ประชุมจัดทำร่างรายงานแนวทางการอนุรักษ์การรบกวนของชนเผ่ากะฉิ่น โดยมีชาวบ้าน ทีมวิจัย และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมจะได้เรียนรู้ เนื้อหาหลักการ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูล และการให้ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

บทเรียน: -

ปัญหาอุปสรรค:

การสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ และชุมชนค่อนข้างลำบาก เนื่องจากชุมชนใช้ภาษากะฉิ่น

13. กิจกรรม: ถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการวิจัย

สถานที่: อาคารประชุม บ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น

วันที่: 26 พฤศจิกายน 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา ชุมชน และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

เพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในรายงาน และแบ่ง บทบาทการนำเสนอในเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อถอดบทเรียน และตรวจสอบข้อมูลรายงานวิจัย รวมถึงแบ่งบทบาทหน้าที่ ในการเตรียมนำเสนอข้อมูลให้กับชุมชนในเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

กิจกรรมการถอดบทเรียน เกิดขึ้นเพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาของโครงการวิจัย โดยมี กระบวนการคือการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา รายงานวิจัยและแบ่งบทบาทหน้าที่การนำเสนอ ผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน โดยจากการถอด บทเรียนในกลุ่ม ได้มีการถอดบทเรียนในเรื่องความสำคัญ ความภาคภูมิใจ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินในครั้งต่อไป ซึ่งจะได้มีการนำข้อมูลดังกล่าว ไปนำเสนอและใช้ในรายงานต่อไป

บทเรียน:

จากเวทีทำให้ทีมวิจัยเกิดความชัดเจนในการแบ่งบทบาทหน้าที่ในเวทีการนำเสนอข้อมูลสู่ ชุมชน

ปัญหาอุปสรรค:

กระบวนการทำกิจกรรมใช้เวลานานเนื่องจากมีการแปลภาษาจากภาษาคะฉิ่นเป็นภาษาไทย

14. กิจกรรม: เวทีนำเสนอข้อมูลงานวิจัยสู่ชุมชน

สถานที่: อาคารประชุม บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น

วันที่: 23 ธันวาคม 2556

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม:

ทีมวิจัย ที่ปรึกษา ชุมชน เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิโครงการหลวง และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนฯ

เป้าหมายของกิจกรรม:

นำเสนอข้อมูลงานวิจัยที่ผ่านมาให้กับชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม:

ทีมวิจัยได้แบ่งกันนำเสนอข้อมูลงานวิจัยในประเด็นต่างๆ ตามหัวข้อที่ได้แบ่งกันไว้ และเปิดให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยน ชักถาม และให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการ

ผลจากการดำเนินกิจกรรม:

เวทีนำเสนอผลการดำเนินงานให้กับชุมชน เป็นการนำเสนอเสนอข้อมูลงานวิจัยที่ผ่านมาให้กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้รู้ถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ของงานวิจัยและเพื่อให้ชุมชนได้ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยมีประเด็นที่นำเสนอคือ ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของโครงการ ข้อมูลประวัตินมูบ้าน ข้อมูลประวัติการรื้อมะหนาวและรายละเอียดขั้นตอนของการรื้อมะหนาว ฯลฯ

บทเรียน: -

ปัญหาอุปสรรค: -

ปัญหาและข้อจำกัดในกระบวนการทำงาน

- ข้อจำกัดเรื่องภาษา เนื่องจากชาวคะฉิ่นส่วนใหญ่ใช้ภาษาคะฉิ่นเป็นหลัก มีผู้ที่สามารถอ่านและเข้าใจภาษาไทยได้บางส่วนจึงมีความล่าช้าในเรื่องของการเรียบเรียงและการเขียน
- การประชุมนัดหมายในพื้นที่ส่วนใหญ่ต้องใช้ช่วงเวลาในช่วงค่ำเนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งบางครั้งเป็นอุปสรรคในการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ต้องใช้เวลามากในการทำความเข้าใจและการสื่อสาร จึงต้องมีการจัดเวทีการรวบรวมข้อมูลหลายครั้ง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

โครงการแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงานดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาสถานภาพ และปัจจัย/เงื่อนไขการดำรงอยู่ของประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น 3) เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ได้ดำเนินงานมาสิ้นสุดตามระยะเวลาที่กำหนด โดยขอนำเสนอผลการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

1. บริบทชุมชนและข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

ชนเผ่าคะฉิ่นนั้นเรียกตัวเองว่า จิงพะอะ (Jing Hpaw) หรือวุ่นปอง (Wunpawng) ซึ่งมีกลุ่มย่อย 6 กลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะทางภาษาและเครื่องแต่งกายที่แตกต่างกัน ได้แก่ จิงพะอะ (Jinghpaw) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่และใช้ภาษาจิงพะอะเป็นภาษากลางในการสื่อสารระหว่างกลุ่มในปัจจุบัน มาหรู้ลองว่อ (Maru, Lawngwaw) ระวาง (Rawang) ลีซู Lisu (เฉพาะในรัฐคะฉิ่น) ละชี ละชิก (Lashi, Lachik) ไชว้า อะชี (Zaiwa, Ahzi)

การแต่งกายของแต่ละกลุ่มย่อยมีดังนี้

จิงพะอะ (Jinghpaw)

มาหรู้ลองว่อ (Maru, Lawngwaw)

ระวาง (Rawang)

ลิสู Lisu (เฉพาะในรัฐคะฉิ่น)

ไซว้า อะซี (Zaiwa, Ahzi)

ละชี ละชิก (Lashi, Lachik)

รูปที่ 2 การแต่งกายแต่ละกลุ่มย่อยของชนเผ่าคะฉิ่น

ชนเผ่าคะฉิ่นจัดอยู่ในตระกูลภาษาทิเบต-พม่า บรรพบุรุษของชนเผ่าคะฉิ่นนั้นได้อพยพย้ายถิ่นฐานลงมาจากมองโกเลียผ่านประเทศจีนแล้วมาอาศัยอยู่ในบริเวณตอนเหนือของประเทศพม่าในรัฐคะฉิ่น มณฑลยูนนานของประเทศจีน และรัฐอัสสัมในอินเดีย บางส่วนได้ย้ายถิ่นฐานลงมาทางรัฐฉานของประเทศพม่าจนถึงทางเหนือของประเทศไทยชนเผ่าคะฉิ่นในประเทศไทยนั้นเดิมได้อาศัยอยู่ร่วมกับพี่น้องชนเผ่าอื่นๆ เช่น เผ่าลาหู่ ลีซุ อาข่า จีน กะเหรี่ยง ม้ง เป็นต้น

ก่อนหน้านั้นชนเผ่าคะฉิ่นอาศัยอยู่ร่วมกันพี่น้องชนเผ่าอื่นในหมู่บ้านต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน ต่อมาได้มีการรวมตัวกันเป็นชุมชนคะฉิ่นในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวในหมู่บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนคะฉิ่นแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านและอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนคะฉิ่น ส่วนที่เหลือก็ยังอยู่ร่วมกับพี่น้องชนเผ่าอื่นๆ เช่น ในหมู่บ้านป่าหญาไทร อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งจังหวัดอื่นๆ

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่นนั้น เริ่มมีชาวบ้านคะฉิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐานมาอยู่ร่วมกัน ในปี 2525 โดยเริ่มต้นจาก 7 ครอบครัว จากนั้นพี่น้องคะฉิ่นที่อยู่ในที่ต่างๆ ก็ทยอยย้ายตามกันมาจนถึงปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 103 ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทั้งหมด 1,200 คน (ปี 2556) โดยที่มีบางส่วนได้เข้ามาอาศัยทำงานและเรียนหนังสือในตัวเมืองเชียงใหม่ ในปี 2526 โครงการหลวงได้เข้ามาตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวในพื้นที่บ้านใหม่สามัคคี (ที่ตั้งศูนย์ปัจจุบัน) แล้วเริ่มงานส่งเสริมให้กับชาวบ้านตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ต่อมาในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2527 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยือนชาวบ้านในหมู่บ้านบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น และทรงพระราชทานที่ดิน

และที่อยู่อาศัยให้กับชนเผ่าคะฉิ่น พร้อมทั้งทรงพระราชทานแนวทางการประกอบอาชีพโดยทรงจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวเพื่อให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพการเกษตร และโครงการ ต่างๆ ที่ทางศูนย์โครงการหลวงแนะนำเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของชนเผ่าคะฉิ่นที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ใหม่สามัคคีคะฉิ่น ในปี 2535 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยม เยือนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวที่บ้านใหม่สามัคคีอีกครั้งเพื่อติดตามงานต่างๆ ของโครงการ หลวงและช่วยเหลือชาวบ้านในด้านต่างๆ อาชีพหลักของชาวบ้านประกอบด้วย การทำไร่ ทำสวน งาน ส่งเสริมด้านการเกษตรของโครงการหลวง เช่น การปลูกต้นอโวคาโด เสาวรส ข้าวโพด ถั่วแดงหลวง ข้าว ข้าวโพดฝักอ่อน พืชผักตามสวนตามไร่ และไม้ดอกที่ทางศูนย์ส่งเสริม ชาวบ้านบางส่วนก็เลี้ยงสัตว์ ไร่จำหน่ายและกินในครัวเรือน เช่น หมู ไก่ ปลา กบ เป็นต้น และยังมีชาวบ้านคะฉิ่นบางครอบครัวได้ ทอผ้าลวดลายคะฉิ่น เช่น กระเป๋ ผ้าพันคอ ผ้าถุงผู้หญิง-ชาย จำหน่ายให้กับพี่น้องคะฉิ่นกันเองและ นักท่องเที่ยวภายนอก เป็นต้น

ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชาวบ้านบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น ชนเผ่าคะฉิ่นนั้นเมื่ออยู่ ด้วยกันเป็นชุมชนแล้วจะมีการเลือกและแต่งตั้งผู้ปกครองหมู่บ้านหรือผู้นำที่เรียกว่า (ดูหว่า “Duwa”) มี หน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านในชุมชนและตัดสินใจตัดสินคดีความ ตลอดจนการประสานงานกับ หน่วยงานราชการหรือองค์กรภายนอกที่เข้ามาในชุมชน ที่ผ่านมามหมู่บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่นมีผู้นำผ่าน มาทั้งหมดหลายคนดังนี้

นาย ซอ เป็นผู้นำ ตั้งแต่ตอนอยู่ที่ปางมะยาว มาจนถึงย้ายเข้ามาที่หมู่บ้านและมาเป็นผู้นำใน หมู่บ้านบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น ระยะเวลา 6 เดือน นายวะเจก้า (Wa Je Gam) เป็นผู้นำต่ออีก 6 เดือน นาย มะริบนอ (MaripNaw) นายอ้อลำนอ (N-lam Naw) นายบ้อกลี (Bawkli) ร่วมกันเป็นผู้นำต่อมาอีก 3 ปี นายละคอย (La Doi) เป็นประมาณ 6 เดือน ในปี 2527 ซึ่งเป็นปีที่ในหลวงเสด็จเยือนหมู่บ้าน นายอ้อลำนอ (N-Lam Naw) เป็นผู้นำช่วงที่เปิดป้ายชื่อหมู่บ้านอย่างเป็นทางการในปี 2528 นายนอทอง หรือนายศรีคำ ศรีจอมทอง (NawTawng) เป็นผู้นำในปี 2529-2530 นายวะเจก้า (Wa Je Gam) และนาย มะริบนอ (MaripNaw) ร่วมกันเป็นผู้นำปี 2532-2533 นายนอทองหรือศรีคำ ศรีจอมทอง (Naw Tawng) เป็นผู้นำอีกครั้งในปี 2534 นายอ้อลำนอ (N-Lam Naw) เป็นผู้นำในปี 2535 นายมะก้า ละชี (Lashi Gam) เป็นผู้นำในปี 2536-2538 สมัยที่ 1 นายมะก้า ละชี (Lashi Gam) เป็นผู้นำสมัยที่ 2 ในปี 2538-2542 นาย บุญรอด แสงทอง (Ai Lawt) ในปี 2543-2546 นายพงรัม ชิงรัม (Ah Hpung) กับนางภัทรินญา จอมดวง เป็นผู้นำ ตั้งแต่ปี 2547-2548 นายพงรัม ชิงรัม (Ah Hpung) ในปี 2549-2550 นายนอทอง ระทอ ในปี 2551-2553 และปัจจุบันมีนายพงรัม ชิงรัม (Ah Hpung) เป็นผู้นำ

เริ่มสร้างโบสถ์คริสต์ครั้งแรกในปี 2529 ต่อมาปี 2530 เริ่มมีการสำรวจข้อมูลชาวบ้านใน หมู่บ้านจากอำเภอ ปี 2531 เริ่มมีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน และเริ่มมีการสอนภาษาคะฉิ่นให้กับเด็กๆ โดย นางรอยแสง (Sarama RoiSeng) ปี 2533 เริ่มมีการถ่ายบัตรประชาชนพื้นที่สูง ปี 2536 เริ่มมีการสำรวจ

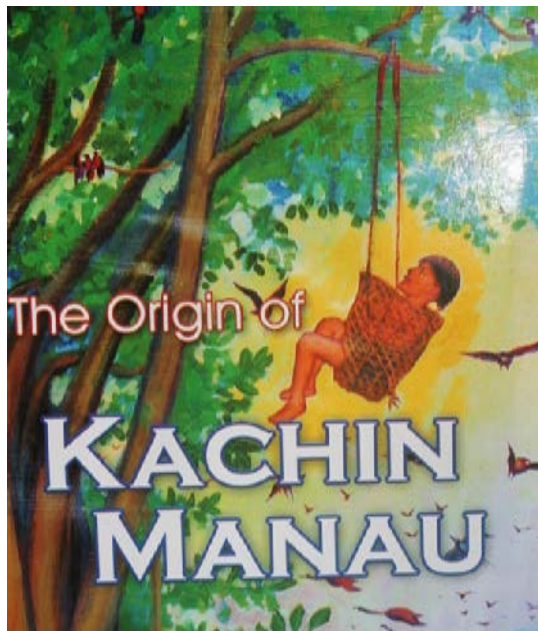
จากประชาสงเคราะห์ ในปี 2543 เริ่มมีน้ำประปาหมู่บ้านเข้ามาในหมู่บ้าน ในปี 2545 มีการสร้างศูนย์เด็กเล็ก และสร้างโบสถ์คริสต์หลังใหม่ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ในปี 2552 เริ่มเปิดโรงเรียนภาษาคะฉิ่น-อังกฤษ ชาวคะฉิ่นในหมู่บ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น

2. ผลการศึกษาประเพณีการรำมะหน่าว

2.1 ประวัติความเป็นมาของการรำมะหน่าว

ประวัติความเป็นมาของการรำมะหน่าว (ตำนานการรำมะหน่าวโดยกลุ่มชนชาติต่างๆ)

ตามที่บรรพบุรุษผู้รู้ในสมัยนั้นเล่าสืบต่อกันมาว่าประเพณีการรำมะหนาวนั้นแต่เดิมยังไม่มีใครรู้จักวิธีการรำมะหน่าว เชื่อกันว่าผู้ที่เริ่มต้นการรำมาจาก สมัยก่อนนั้นมีแต่เทพพระจันทร์และเทพพระอาทิตย์เท่านั้นที่มีการรำมะหน่าว เมื่อมีการรำมะหน่าวทีหนึ่งก็จะเชิญสรรพสิ่งต่างๆ รวมทั้งนกชนิดต่างๆ เชิญมาร่วมรำมะหน่าวด้วยกัน ดังนั้นหมู่ชนชาติต่างๆ จึงได้มีโอกาสไปร่วมงานรำมะหน่าวที่เมืองแห่งเทพแห่งนั้น คณะนั้นเองยังมีมนุษย์คนหนึ่งที่มีความเกียจคร้านและเป็นคนไม่ดีคนหนึ่ง ชาวบ้านจึงได้ช่วยกันจับขายนั่นแล้วใส่ตะกร้าที่เรียกว่า ถังก้า (Htingga) แล้วนำไปแขวนไว้ใต้ต้นโพธิ์ใกล้ๆ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง

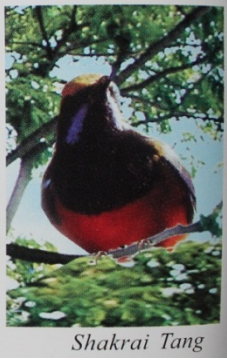
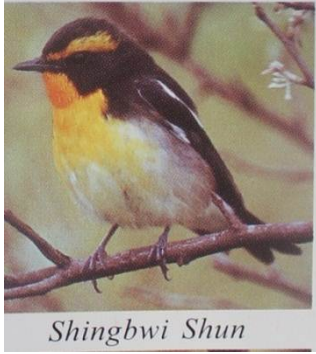
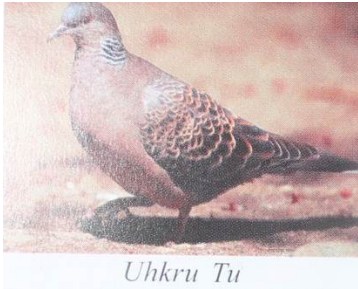

รูปที่ 3 ขณะที่คนที่ถูกใส่ตะกร้าแล้วแขวนไว้ใต้ต้นไม้ดูเหล่านกเต้นรำมะหน่าว

(อ้างอิงจาก The Origain Of Kachin Manau, Gan Tang Gun, 2011)

ซึ่งเวลานั้นเป็นเวลาที่มีผลดันโพธิ์สุกมากมาย ทำให้หมู่ชนชนิดต่างๆ ที่ไปร่วมเดินร่ำมะนาวที่เมืองแห่งเทพ ได้เดินทางกลับมาพักกินผลดันโพธิ์ที่สุกอยู่ในต้นนั้น แล้วนกชนิดต่างๆ ก็ได้เดินร่ำมะนาว บนต้นไม้ต้นนั้น โดยมีนกนานาชนิดที่มาร่วมกันเดินร่ำมะนาวโดยนกชนิดต่างๆ ในครั้งนั้นได้แก่

 <i>Chya-nyet U</i> Chyang Nyet u (นกต้งลือ)	 <i>Nbring Pri U</i> Nbring Pri u (นกปรอดโองเมืองเหนือ)	 <i>Hkung-rang U</i> Hkungrang u (นกเงือก)
 <i>U Kataw Naw</i> U Kataw Naw (นกกะแต้ว)	 <i>Shingwoi Yit U</i> Shagwoi Yu U	 <i>Ura U</i> Ura U (นกเขาเขียว)
 <i>Uri U</i> Uri U (ไก่ฟ้า)	 <i>Uka La</i> U Kala (นกแซงแซวหางปลา)	 <i>Kumba Udut</i> Kumba Udut (นกกระจอก)

 <i>U Ju Naw</i> U Ju Naw (นกกระรางหัวหงอก)	 <i>Chyik Taroi U</i> Chyit-ka la U	 <i>Nga Nchyawng U</i> Nga Nchyawng U (นกเดินดง)
 <i>Gindi Langang U</i> Gindi Lagang U (นกหัวขวานใหญ่สีดำ)	 <i>Shakrai Tang</i> Shakrai Tang (นกก้านทองท้องสีส้ม)	 <i>Shingbwi Shun</i> Shinbwi Shun (นกจับแมลงตัวเหลือง)
 <i>"Olik.. Olik.. Let us talk and discuss about things to enjoy Manau"</i> Sinwa U (นกแซงแซวหางป๋วงใหญ่)	 <i>Tsau Gawng U</i> Tsau Gawng U (นกฮูก นกเค้าแมว)	 <i>Uhkru Tu</i> Uhkru Tu (นกเขา)

รูปที่ 4 นกนานาชนิดที่มาด้วยกันเล่นรำมะนาว

(ที่มา The Origin of KACHIN MANAU, Gan Tang Gun, 2011)

การเดินรำมะหน้าของบรรดานกเหล่านั้นเป็นต้นแบบในการรำมะหน้าซึ่งชนเผ่าคะฉิ่นได้
 ดูแบบอย่างการเดินรำของหมูนกชนิดต่างๆ รวมทั้งสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เป็นรูปนก ที่เขียนในสามะหน้า
 และการวาดรูปนกลงไปในชุดหน้าของ รวมทั้งขนนกชนิดต่างๆ ที่มาประดับบนหมวกหน้าของ ล้วน
 แล้วแต่ทำมาจากขนนกชนิดต่างๆ ทั้งสิ้น จึงทำให้มีประวัติการรำมะหน้าของชนเผ่าคะฉิ่นที่เกิดขึ้นการ
 ดูและศึกษาลักษณะท่าทางต่างๆ ของนกมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของท่าทางการรำมะหน้าของชนเผ่าคะฉิ่น
 สืบต่อกันมา

ประวัติความเป็นมาของการรำมะหน้าของชนเผ่าคะฉิ่น

ในเรื่องของประวัติความเป็นมาของชนเผ่าคะฉิ่นและประเพณีการรำมะหน้าไม่มีใครได้
 บันทึกหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้แต่เกิดการเล่าต่อกันมาจากผู้เฒ่าผู้แก่ และผู้ซึ่งอาจมีความ
 แตกต่างไปตามปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น จากตัวผู้รู้เอง จากความแตกต่างจากพื้นที่ที่อยู่อาศัย
 รวมทั้งภาษาและความหมายที่ได้จากการถ่ายทอดทางภาษาและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ตามที่เล่า
 ต่อกันมาว่าการรำมะหน้าของชนเผ่าเหล่านั้นมีมาตั้งแต่สมัยก่อนที่ชนเผ่าคะฉิ่นมาอาศัยอยู่บริเวณที่ชนเผ่า
 คะฉิ่นกำเนิดและอยู่ร่วมกันเรียกว่า มาจ้อยชิงร่า (Majoi shingra) อยู่กันมาถึงผืนดินที่เรียกว่า ใจคู้มาจอย
 (Chyai hku majoi) แต่เวลานั้นยังไม่มีรำมะหน้า และอยู่ร่วมกันอย่างมั่งคั่งและมีความสุขแล้วย้าย
 ถิ่นฐานมาจนถึงบริเวณที่เรียกว่า ครังคู้ มาจ้อย (Hkranghku Majoi) ในสมัยนั้นประมาณกันว่าอยู่
 ระหว่างคริสตศักราช 300 – 400 ชนเผ่าคะฉิ่นเริ่มต้นการเดินรำมะหน้าครั้งแรกโดยจาวา รุมจา (Jawa
 Rumja) ซึ่งเป็นลูกของมังปองยง (Mang Pawng Yawng) ซึ่งได้แต่งงานกับชื่อว่า จันนัง สะยิ (Jan Nang
 Shayi) ซึ่งเป็นลูกสาวของละมู มะไค (Lamu madai) ซึ่งนับเป็นเทพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นเทพเจ้าองค์
 หนึ่ง ทำให้ต้องติดต่อกันร่วมทั้งเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่ทำเพื่อสักการะองค์เทพเหล่านั้น จึงเกิดประเพณีการ
 รำมะหน้าของชนเผ่าคะฉิ่นขึ้นโดย จาวารุมจา (Jawa Rumja) ในการรำมะหน้า ซึ่งการรำมะหน้าใน
 ครั้งนั้นถือเป็นครั้งแรกในการรำมะหน้าของชนเผ่าคะฉิ่น ดังนั้นการรำมะหน้าหรือกำเนิดของการรำ
 มะหน้านั้นเริ่มต้นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาซึ่งท่าเต้นหรือวิธีการรำมะหน้านั้นเกิดจากการจินตนาการ
 ในการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์บอกผ่านผู้นำการเดินรำมะหน้าบวกกับการเรียนรู้จากการเดินรำท่าทาง
 ต่างๆ ของนกที่มารวมตัวกันเดินรำของหมูนกจึงได้กำเนิดท่าทางต่างๆ รวมทั้งสัญลักษณ์ เช่น ขนนก
 ชนิดต่างๆ ที่นำมาประดับประดาบนชุดของหน้าของ รวมทั้งรูปนกชนิดต่างๆ ที่มาวาดและแสดงอยู่
 บนสามะหน้า เป็นต้น

หลังจากนั้นได้มีสุทวา มะดู (Sut Wa Madu) กับกรางจันกุมจู (Krang Jan Kumju) ได้โยกย้าย
 ถิ่นฐานลงมาทางปลายน้ำของ กรางชะ (Hkranghka) จนมาถึงบริเวณแม่น้ำ 2 สายมาบรรจบกันคือ
 แม่น้ำ กราง ชะ (Hkrang Hka) แม่น้ำ คินลาง ชะ (Hkinlang hka) จัดให้มีการรำมะหน้าโดยได้รำ
 มะหน้าตามแบบที่คุณปู Jawa Rumja เคยจัดรำมะหน้าครั้งแรก ซึ่งการรำมะหน้าในครั้งต่อมาถือ

เป็นการจัดงานครั้งที่ 2 ของชนเผ่าคะฉิ่นซึ่งบริเวณที่จัดงานในครั้งนี้มีชื่อเรียกมาถึงปัจจุบันว่า หน่าวร่ายัง ก้า (Naura yang ga)

หลังจากนั้นชนเผ่าคะฉิ่นได้ย้ายถิ่นฐานมาถึงบริเวณที่เรียกว่า นิงรัน ก้า (Ningran ga) ประมาณ คริสตศักราช AD. 400 การร่ามะหน่าวในครั้งนี้ได้มีนายมะริบวา กุมจา (Marip wa Kumja) เป็นผู้นำจัดซึ่ง การจัดการร่ามะหน่าวในครั้งนี้เรียกว่า กุมรัน มะหน่าว (Kumran Manau) การจัดงานในครั้งนี้ถือเป็นการจัดงานครั้งที่ 3 ของชนเผ่าคะฉิ่น

หลังจากการร่ามะหน่าว ครั้งที่ 3 เสร็จสิ้นลง หลังจากนั้นไม่นานได้มี นายมะโส อือคุม วา (Matsaw Nhkum Wa) ได้จัดให้มีการร่ามะหน่าวต่อทำให้การร่ามะหน่าวในครั้งนี้ถือเป็นการร่ามะหน่าว ครั้งที่ 4 ของชนเผ่าคะฉิ่น

การร่ามะหน่าวโดยการนำของ มะริบวา กุมจา (Marip wa Kumja) นั้น จัดให้มีการปักเสา มะหน่าว ขึ้นแบบโดงบันบัน (Dung ban ban) ในการปักเสามะหน่าวก่อนการร่ามะหน่าว หลังจากนั้น การร่ามะหน่าวที่จัดโดย มะโส อือคุมวา (Matsaw Nhkum Wa) ได้ปักเสามะหน่าวแบบ โดงยันยัน (Dung yan yan) บอกเล่ากันว่า การปักเสามะหน่าวแบบโดงบันบัน (Dung ban ban) nta a chahpung shachyang nda tang, jun ai manau. การปักเสามะหน่าวแบบโดงยันยัน (Dung yan yan) nta hku hkan nna loi mu ndum shamyi loi mi yawn

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาชนเผ่าคะฉิ่นได้มีการสืบทอดประเพณีการร่ามะหน่าวกันมาอาจมีความหมายของการร่ามะหน่าวที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดร่ามะหน่าวแต่ละครั้ง เช่น ปะดั่งมะหน่าว (Padang Manau) เต้นรำเพื่อฉลองชัยชนะจากการสู้รบ เป็นต้น ส่วนการร่าหน่าวและการปักเสามะหน่าวอาจมีความแตกต่างไปตามพื้นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าคะฉิ่น เช่น เสามะหน่าวที่อยู่รัฐคะฉิ่น และยูนานประเทศจีนและรัฐอัสสัมในอินเดีย เป็นต้น

รูปที่ 5 การร่ามะหน่าวของชนเผ่าคะฉิ่นในอดีต

รูปที่ 6 เป่าเปี ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นขณะทำการรำมะหน่าว

ข้อมูลกลุ่มประเภทของการรำมะหน่าวทั้งหมดมีดังนี้

1. ชูคมะหน่าว (Sut Manau) หรือ ซากอง มะหน่าว (Shakawn Manau)
2. จูมะหน่าว (Ju Manau) หรือ หง่า ปรา มะก่าน มะหน่าว (Nga Pra Manau)
3. กุมราน มะหน่าว (Kumran Manau)
4. ดะรุ + ดะหรอด + ละหรอด + นิงชาน มะหน่าว (Daru+Daraw+Larawt+Ninghtawn Manau)
5. ปาดัง มะหน่าว (Padang Manau)
6. ทิงทัง มะหน่าว (Htingtang Manau)
7. ด่ายรม หรือ กระรม มะหน่าว (Dai Rum Manau Kumrum Manau)
8. ดอจาว กงดอน มะหน่าว (Daw Jau Kungdawn Manau)
9. พะจี จันมว มะหน่าว (Hpaji Janmau Manau)
10. ซาดิบ เผาะ (Shadip Hpaw Manau)
11. สิท มะหน่าว หรือ รอย ตอน เย หรือ รอย ดู กระปุด มะหน่าว (Sit Manau, Roi Tawn Ye Manau, Roi Kaput Manau)
12. ทิงกริม มะหน่าว หรือ ทิงซอน มะหน่าว (Htinggrim Manau, Htingshawn Manau)
13. พุนดู๊ ดิด มะหน่าว (Hpundu Dit Manau)
14. ทิงกรัม มะหน่าว (Htingram Manau)
15. บ่าน –กรัม มะหน่าว หรือ คินดูเต๊ပ် มะหน่าว (Ban-gram Manau, Hkindutep Manau)

16. หน่าว ซอด มะหน่าว (Nau Sawt Manau)

17. มะด้าย ยิด ไอ (Madai Yit Manau)

การรำมะหน่าวแต่ละประเภทจะมีความเหมือนกันในเรื่องของอุปกรณ์เครื่องแต่งกายที่ผู้เต้นรำจะแต่งชุดชนเผ่า และหน่าวซอดก็จะแต่งชุดของหน่าวซอด การจัดสถานที่ที่มีเสามะหน่าวและการประดับตกแต่ง กระจะเบียบในการรำมะหน่าว และบทบาทของหน่าวซอด โดยมีในส่วนที่แตกต่างคือท่ารำและบทเพลงที่ใช้ในการรำมะหน่าว ทั้งนี้ในส่วนของความหมายของการรำมะหน่าวและข้อสำคัญที่พึงปฏิบัติในการรำมะหน่าวของแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. ชูดมะหน่าว (Sut Manau) หรือ ซากอง มะหน่าว

ชูดมะหน่าว คือ รำมะหน่าวเพื่อขอพรจาก กุมกน กุมพาย (Gumgun Gumhpai คือวิญญาณผู้คุ้มครอง) ในสิ่งที่ตนเองอยากได้ เช่น ผู้ที่มีทรัพย์สินสมบัติมากมายมหาศาลแต่ไม่มีบุตรสืบทอดตระกูลของครอบครัวจึงรำมะหน่าวเพื่อขอพรให้มีทายาทสืบทอดตระกูลต่อไป และอีกอย่างคือผู้ที่มีฐานะร่ำรวยมีทรัพย์สินจัดขึ้นเพื่อขอขอบคุณผู้ที่ประทานพรหรือทรัพย์สินสมบัติ (กุมกน กุมพาย) อวยพรให้มีเงินมีทองใช้ ให้อยู่ดีกินดีในการจัดมะหน่าวจะเชิญเครื่องญาติ มีการจัดเลี้ยง และมาร่วมยินดี นอกจากนี้เป็นการเลี้ยงฉลองให้กับผู้คนที่ยังไม่เคยรู้จักกันให้เกิดความรู้จักกัน สร้างมิตรภาพเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ซากองมะหน่าว คือ รำเพื่อเฉลิมฉลองที่ได้รับพรให้มีทรัพย์สินสมบัติ สามารถอยู่ดีกินดี มีเงินมีทองใช้ ดังนั้นช่วงที่รำชูดมะหน่าวมีบุตรก็ตั้งชื่อบุตรให้สอดคล้อง หรือตั้งชื่อพิเศษ หรือขึ้นต้นด้วยผู้มีลาภมีโชค นอกจากนี้การรำชูดมะหน่าวเพื่อเฉลิมฉลองให้กับ Gumgun Gumhpai ที่ครอบครัวหรือตระกูลนับถือเคารพ และเป็นจัดภายในเครื่องญาติเพื่อความสนุกสนาน ชูดมะหน่าวเป็นประเภทมะหน่าวที่มีความสำคัญและพิเศษกว่าประเภทอื่นๆ เพราะเป็นการรำเพื่อถวายและบูชาแด่ผู้ที่ครอบครัวเชื่อถือและศรัทธา

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเต้นรำมะหน่าวประเภทนี้

1. ต้องรำด้วยความขี้มเข้มแจ่มใส และรำด้วยความสุข
2. ไม่ควรติงหะง้องให้เร็วเกินไป
3. ต้องมีมารยาทที่ดีงามในการเต้นรำมะหน่าว

4. ผู้ที่ถือดาบในช่วงที่รำต้องเก็บใบมีดไว้ข้างใน
5. บริการและดูแลแขกที่มาร่วมงานอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอาหารการกินต้องกินอิ่มกันทุกคน

2. จูมะหน่าว (Ju Manau) หรือ หง่า ปรา มะก่าน มะหน่าว

จูมะหน่าว หรือ หง่า ปรา มะก่าน มะหน่าว คือ จัดรำเพื่อขอการรักษาอาการเจ็บป่วยเมื่อเจอภาวะเจ็บป่วยสาหัสจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือวิญญาณผู้คุ้มครองที่เคารพและนับถือ ในช่วงที่ได้เจอประสบภาวะเจ็บป่วยอย่างนั้นถึงแม้ไม่มีทรัพย์สินสมบัติเงินทองในการจัดงานมะหน่าวก็ต้องหยิบยืมจากผู้อื่นเพื่อให้หายจากอาการเจ็บป่วย

ในวันเกิดมีการบนบานเพื่อให้ผู้คุ้มครองปกป้องดูแลให้มีการเจริญเติบโตที่ดี พอครบวาระหนึ่งก็มีการจัดงานมะหน่าวขึ้นมาเพื่อจะถวายตอบแทนแด่ผู้คุ้มครอง เมื่อครบช่วงวาระแล้วก็มีการจัดรำมะหน่าวเพื่อแก้บนกับผู้คุ้มครองและเดินรำถวายขอบคุณ นอกจากนี้ยังรำเพื่อแก้บนในช่วงที่มีบุตรมีการบนไว้กับผี หรือเจ้าที่ที่ตนเองนับถือให้ปกป้องคุ้มครองบุตร มีทรัพย์สินเงินทองอยู่ดีกินดี หรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วย ดังนั้นจะมีเงินมีทองหรือรำวยหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับเครื่องบูชาที่ถวายแด่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่ช่วงที่มีการเจ็บไข้ถึงแม้ไม่มีเงินทองที่จะจัดรำมะหน่าวก็ต้องมีการหยิบยืมจากคนอื่น เพื่อจัดงานเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. ช่วงที่รำมะหน่าวจะต้องรำด้วยท่าที่ขะมักเขม้น ท่าที่กระตือรือร้นและมีความตั้งใจ
2. ช่วงที่รำต้องตีฆ้องให้มีเสียงดังคึกก้อง และผู้เข้าร่วมรำทุกคนต้องมีความพร้อมเพรียงกันและเสมอกัน
3. ต้องแสดงอาการที่เหนื่อยล้าและมีความทุกข์ร้อนใจหรือไม่มีความสุข
4. ถ้าใครคนใดคนหนึ่งมีการรำผิดหรือรำไม่ถูกวิธี ต้องสอนให้ด้วยความใจเย็น ไม่ควรแสดงท่าทีที่ไม่พอใจ

3. กุมราน มะหน่าว (Kumran Manau)

การรำกุมรานมะหนาวนั้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีในหมู่บ้าน และเมื่อคนในหมู่บ้านจะย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น จึงจัดงานรำมะหน่าวกันเพื่อรำลาในการรำ คนในหมู่บ้านจะนำทรัพย์สินสมบัติที่ตนเองมีมารวมกันจัดรำมะหน่าว ไม่ว่า การฆ่าวัว ควาย หมู ไก่ หรืออื่นๆ ที่ตนมีมารวมกันเพื่อจัดงาน

กุมรานมะหน่าว หลังจากที่ทำมะหน่าวเสร็จแล้วก็มีการแยกย้ายถิ่นฐานตามที่ตนเองอยากไป เพื่อไปจับจองและปกป้องรักษาที่ดินที่บรรพบุรุษได้จัดสรรไว้ให้ในที่ต่างๆ

การจากกันด้วยการจัดกุมรานมะหนาวนั้นมีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ มีการประกาศว่าเป็นกลุ่มหรือพวกเดียวกันจะไม่แตกแยกกัน ก่อนจากการมีการแบ่งผีสาวเจ้าที่เจ้าทาง ถ้าจะต้องกลับมาอยู่ร่วมกันอีกในภายหน้าก่อนจากกันก็ต้องมีการรำ (Dai Rum Manau คายรัม มะหน่าว) เพื่อทำสัญญาสัญญาลักษณ์ได้ร่วมกันสาบานและทำสัญญาสัญญาลักษณ์ไว้ดังนั้นใครที่จะกลับมาอยู่ร่วมกันอีกครั้งนั้นจะต้องมีการรักษาคำสาบานที่มีไว้ร่วมกันมิฉะนั้นคนที่ไม่ทำตามสัญญาจะต้องมีอันเป็นไป สิ่งเหล่านี้เป็นการสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษรุ่นต่อรุ่นจึงต้องมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. การรำมะหน่าวประเภทนี้แสดงถึงความร่วมไม้ร่วมมือกันในหมู่บ้านญาติพี่น้องทุกคนมีส่วนร่วมในการจัด ต้องรำด้วยความรื่นเริง ทำที่ที่รำเรียงแจ่มใส
2. ชาวบ้านหรือญาติพี่น้องที่เข้าร่วมจะต้องนำสิ่งของและสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ มามีส่วนร่วมกัน
3. ชาวบ้านหรือญาติพี่น้องต้องเข้าร่วมทุกคนแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันก่อนที่จะมีการแยกย้ายกันทำมาหากิน

4. คะรุ + คะหอด + ละหอด+ นิงชาน มะหน่าว (Daru+Daraw+Laraw+Ninghtawn Manau)

กะรุ + คะหอด + ละหอด + นิงชานมะหนาวนั้น รำเมื่อเจตศรัทธาที่มาก่อน ช่มเหลง และรังแก ถึงขั้นต้องมีการสู้รบกับศัตรูจึงจัดงานรำมะหน่าวเพื่อขอให้ผู้คุ้มครอง กุมกน กุนไฟ Gumgun Gumhpai มาช่วยในการสู้รบร่วมกันและเพื่อให้ฮักเหม มีความกล้า รวมทั้งมีการคุ้มครองในระหว่างการสู้รบ ความเชื่อของบรรพบุรุษเชื่อว่าถ้ามีการขอความช่วยเหลือวิญญาณผู้คุ้มครองแล้วจะได้ชัยชนะจากการสู้รบแน่นอน ฉะนั้นก่อนออกไปสนามรบจะมีการเตรียมเครื่องบูชา และเตรียมอาวุธแล้วจัดรำมะหน่าวเพื่อเป็นสิริมงคล

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. การรำมะหน่าวประเภทนี้จำเป็นจะต้องมีผู้นำที่มีความชำนาญในการเป็นผู้นำผู้เดินตาม จะต้องเดินตามจังหวะเท้าที่พร้อมเพรียงกันและเท้าจะต้องเฉียงๆ ในการเดินผู้ที่ถือดาบจะต้องวางด้านคมไว้ทางขวามือ และต้องมีอาวุธทุกอย่างที่ใช้ในการรบให้ครบถ้วน
2. จะต้องมีการทำที่ที่แข็งแกร่งและเด่นอย่างผู้กล้าหาญ

3. ในด้านการกินการดื่มสามารถที่จะแย่งกัน และต้องกินอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้แต่ละคนให้กำลังใจเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน
4. ผู้ที่ได้รับข่าวเรื่องการเดินร่ำจะต้องเตรียมอาหารและสำหรับอาหารการกินมาร่วมร่ำกัน ถ้าตระกูลใด ครอบครัวใด ญาติพี่น้องใดทราบข่าวแล้วไม่มาร่วมก็จะมีการบินตีกะโหลก หรือ จี้นับญาติได้

5. ปาดัง มะหน่าว (Padang Manau)

ปาดัง มะหนาวนั้นจะเดินร่ำในวาระที่ครอบครัวหรือตระกูลได้รับพรหรือหลังจากที่ได้รับความสำเร็จในหน้าที่การงานหรืออาชีพ ตำแหน่ง ชัยชนะ โดยจะเชิญญาติและเชิญพี่น้องจากพื้นที่ต่างๆ มาร่วมแสดงความยินดี และเป็นการบูชาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อวยพรให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและอื่นๆ ที่นำความสุขมาให้แก่ตระกูลหรือครอบครัว นอกจากนี้จะร่ำปาดัง มะหน่าวเมื่อได้รับชัยชนะจากการสู้รบ

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินร่ำมะหน่าวประเภทนี้

1. ในขณะที่ร่ำมะหน่าวควรจะร่ำด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสแสดงความยินดีรื่นเริงและสนุกสนาน และใบหน้าที่เต็มไปด้วยความสุข
2. ควรตีฆ้องจังหวะที่เร็วและเร้าใจ คนที่ถือดาบควรจะยกด้ามขึ้นสู่ฟ้า และผู้ที่ถือพดกักรยกขึ้นสู่ฟ้าด้วยเช่นกัน
3. ถ้ามีข้อขัดข้องเรื่องการกินการดื่มไม่พอก็ไม่ควรที่จะแสดงอาการกิริยาอารมณ์ที่ไม่พอใจ ควรจะพึงพอใจในชัยชนะชื่นชมยินดีร่วมกัน
4. การเดินร่ำมะหน่าวประเภทนี้เพื่อเฉลิมฉลองให้กันนักรบ และเป็นการขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือเคารพจึงต้องร่ำด้วยความสุดจิตสุดใจและสุดกำลังของตนเอง

6. ทิงชัง มะหน่าว (Htingtang Manau)

การเดินร่ำ ทิงชังมะหนาวนั้นแตกต่างกันไปตามสถานที่และบุคคล เป็นการเดินเพื่อบูชาถวายสักการะหรือสรรเสริญแก่ผู้คุ้มครอง มะหน่าย และ คุมกัน คุมกัย การเดินร่ำประเภทนี้จะต้องร่ำอย่างน้อย 8 วัน และเจ้าภาพการจัดงานจะต้องเป็นผู้ที่เคยจัดงานมะหน่าวประเภทต่างๆ มาแล้วอย่างน้อย 4 ประเภทจึงจะจัดงานทิงชังมะหน่าวได้

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. จะต้องเดินด้วยความปีติยินดีและแสดงท่าทีสดใสและมีความสุข สนุกสนาน
2. การแสดงท่าที และท่าประกอบต่างๆ นั้น หมายถึง การมั่งมี การแสดงเกียรติยศ ดังนั้น จะต้องบริการแขกหรือผู้ที่มาร่วมงานอย่างอ้อมสำราญให้ครบ 8 วันเป็นอย่างดี
3. เป็นการเดินเพื่อบูชาหรือตอบแทนผิวจีน ดังนั้นจะต้องระวังการผิดพลาด จะต้องให้ผิวจีนพึงพอใจ และจะต้องไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน
4. การเดินรำมะหน่าวประเภทนี้อาจจะแตกต่างจากประเภทอื่นๆ เพราะมีการปักเสาที่ชื่อ (ningbang หนึ่งบัง/ningpan หนึ่งปัน) เป็นเอกลักษณ์ ใช้เวลายาว เป็นการประกาศหรือแสดงความเป็นลูกผู้ชาย ดังนั้นผู้มาร่วมจะต้องร่วมเดินกันทุกคน

7. ด่ายรม หรือ กุมรม มะหน่าว (Dai Rum Manau, Kumrum Manau)

การเดินรำมะหน่าวประเภท ด่ายรม หรือ กุมรม นั้นผู้ที่เป็นสายเลือดร่วมโลหิตเดียวกันจัดขึ้นก่อนที่จะแยกย้ายกันไปอยู่ที่ต่างๆ และมาเดินช่วงที่พี่น้องที่จากกันนานแล้วมาพบปะเจอกันอีกครั้งแล้วมาเดินรำมะหน่าวร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. ในการเดินรำมะหน่าวจะต้องเดินด้วยความปีติยินดี รื่นเริง และสุขใจ สุขกาย แต่ละคนต้องแสดงความเคารพซึ่งกันและกัน ต้อนรับด้วยความสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถเข้าร่วมเดินได้ทุกวัยตั้งแต่เด็กถึงผู้สูงอายุ
2. ต้องดีซ้องตามจังหวะที่ถูกต้องและเดินตามจังหวะให้มีความพร้อมเพรียงกัน สามัคคีกัน
3. ผู้ที่ร่วมเดินจะนำอาหารมาร่วมรับประทานด้วยกัน
4. จะต้องไม่มีเรื่องกันและกัน ไม่เขม่นกัน ถ้าเกิดมีเรื่องกันจะต้องให้อภัยให้กัน

8. ดอจาว กงดอน มะหน่าว (Daw Jau Kungdawn Manau)

การเดินรำ ดอจาว กงดอน มะหน่าว นี้เกิดขึ้นหลังจากที่เปลี่ยนเป็นคริสต์ศาสนานับถือพระเจ้า เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงที่ละทิ้งหันมานับถือศาสนาคริสต์แล้วเพื่อเป็นการสรรเสริญเทิดทูนพระเจ้า เป็นการเดินในวาระที่สำคัญเช่นการถวายพระคุณของพระเจ้า ตอบแทนพระเจ้าที่ทรงอวยพรให้ในชีวิตประจำวัน เป็นการรำที่ถวายเกียรติแด่พระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่

การเดินรำประเภทนี้แต่งตั้งขึ้นเป็นทางการและครั้งแรกที่ ไไลซา อาเลน ยัง (Lai Za Alen Yang) โดยเริ่มต้นเมื่อฉลองคริสตจักรของศิษยาภิบาล มะหฺร่น นอ เอาทำเดินประกอบต่างๆ มาใช้ในการเดิน ส่วนใหญ่เป็นการเดินขอพรของคริสตจักร ในการเดินมะหน่าจะต้องตกแต่งประดับประดาอย่างงดงาม ช่วงที่เดินรำสรรเสริญพระเจ้านั้นจะต้องให้เกียรติและเคารพสถานที่ และจะต้องมีความบริสุทธิ์ ไม่มีเรื่องบาดหมางกับใคร

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าประเภทนี้

1. ในการเข้าร่วมมะหน่าประเภทนี้ต้องคิดเหมือนไปโบสถ์เพื่อนมัสการสรรเสริญพระเจ้า
2. ต้องมีเครื่องดนตรีให้ครบถ้วนเท่าที่ทำได้ และต้องใช้เพลงที่สรรเสริญพระเจ้าเท่านั้น
3. ผู้เข้าร่วมเดินรำต้องรำด้วยความปีติยินดี รำด้วยความสรรเสริญพระเจ้า
4. ในการเดินรำจะต้องไม่มีของมีเงินเมา และจะต้องไม่มีสิ่งสกปรกใดๆ เกิดขึ้นในงาน และสิ่งสำคัญจะต้องมีการนมัสการสรรเสริญพระเจ้าด้วย

9. ฝะจี จันมาว มะหน่า (Hpaji Janmau Manau)

การรำมะหน่าประเภทฝะจีจันมาวนั้น จะจัดรำกันเพื่อขอบคุณพระเจ้าที่ประทานความรู้ความสามารถ ให้ได้รับการศึกษาแก่ชนเผ่าคะฉิ่น จึงจัดให้รำฝะจี จันมาว มะหน่า รำถวายแด่พระเจ้า ตอบแทนพระคุณที่ทรงอวยพรชนเผ่าคะฉิ่นมีความรู้ มีสติปัญญา และมีพัฒนาการ

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าประเภทนี้

1. การรำมะหน่าจะต้องรำด้วยมารยาทที่สวยงาม สงบเสงี่ยม และปีติยินดี
2. ต้องระมัดระวังในการข้อผิดพลาด จะต้องรำอย่างมีเกียรติ และสันติสุข
3. จะต้องรำแบบเป็นตัวอย่างผู้ที่มีการศึกษา และไม่แสดงอาการที่ดูไม่เหมาะสม และสีหน้าที่น่าเบื่อ
4. ในช่วงระหว่างรำจะต้องมีเสียงเพลงประกอบไปด้วย เช่น อ้อรา รา อ้อ หว่าง หว่าง เพื่อให้การเดินรำมะหน่า คึกคัก และดูรื่นเริง

10. ซาติบ ฝะ หรือ ครีติบ มะหน่า (Shadip Hpaw Manau)

การรำมะหน่า ซาติบฝะ หรือ ครีติบ นั้นจะรำเมื่อทำพิธีกรรมสำคัญๆ เช่น พิธีเปิดสะพานเปิดถนนใหญ่ เป็นต้น รวมไปถึงการเปิดตัวในการทำภารกิจ หรือทำการใหญ่ๆ ที่มีความสำคัญเช่นการ

เฉลิมฉลองได้ครองที่ดิน จะจัดงานนี้ได้ต้องมีทรัพย์สินและได้ครอบครองที่ดินเป็นของตนเองจึงมีการจัดเดินรำเชยชวนแขกและเครือญาติเพื่อประกาศแสดงความเป็นเจ้าของ

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าประเภทนี้

1. ในการเดินจะเชิญครอบครัว ญาติพี่น้อง ครอบครัวทางสามี และภรรยา ตั้งแต่เด็กจนผู้ใหญ่ ทุกวัยมาร่วมแสดงความยินดีเพื่อเป็นสักขีพยานในการประกาศเป็นเจ้าของในด้านการครอบครองที่ดิน
2. ในการเข้าร่วมเดินนั้นจะต้องเป็นผู้ที่สะอาด ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้เกะกะ และผิดพิธีการรำมะหน่า จะต้องรำด้วยความยินดี เพราะว่า (Matsu Lup มะซู่หลบ Shadip Lup ชาดิบ หลบ) นั้นมีความสำคัญอย่างมาก จะต้องระวังเพราะเป็นการขอพรในการเป็นเจ้าของ
3. ตามพิธีแบบดั้งเดิมนั้นในการเดินรำควรนึกถึงข้อสำคัญในการรำ ชาดิบ หลบ และการขอพรจากมะหน่า อย่าไม่ควรจะผิดพิธีแม้แต่น้อย
4. การรำมะหน่า ชาดิบ เผาชนั้น เป็นการรำเป็นการรำเนื่องจากได้รับความเป็นเจ้าของที่ดินหรือแผ่นดิน เป็นการขออนุญาตเจ้าที่เจ้าทางดังนั้นจะต้องมีการเคารพเจ้าที่ ต้องรำให้เจ้าที่พอใจ จะต้องไม่ผิดในการรำ

11. ลีท มะหน่า หรือ รอย ตอน เย หรือ รอย ดู กะปุด มะหน่า (Sit Manau, Roi Tawn Ye Manau, Roi Kaput Manau)

ลีท มะหน่า หรือ รอยตอน เย หรือ รอยดู กะปุด มะหน่านั้น ตระกูลที่นับถือมะหน่านัทเท่านั้น และจัดขึ้นเมื่อตระกูลนี้เสียชีวิต หรือเมื่อตระกูลนั้นเกิดการเสียชีวิตมากจะไม่เหลือผู้สืบสกุลต่อ จึงจัดให้มีการรำมะหน่าในพิธีฝังศพในตระกูลนั้น เพื่อคืนมะหน่านัท กลับสู่บ้านถิ่นเดิม

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าประเภทนี้

1. การจัดรำมะหน่า นี้เพื่อแสดงความเสียใจหรืออาลัยอาวรณ์ แก่เจ้าของบ้านจะนั้นในการรำจะต้องรำเต็มที่ รื่นเริงเพื่อให้เจ้าของบ้านคลายความโศกเศร้า
2. ทำประกอบการเดินก็จะสองคล้องกับโอกาสของงาน
3. ผู้ที่เข้าร่วมมะหน่านั้นจะต้องเข้าร่วมให้จนถึงสิ้นสุดงาน เช่น เข้าร่วมจนกว่าฝั่งเสร็จ และทำพิธีปักสัญลักษณ์

12. ทิงกริม มะหน่าว หรือ ทิงซอน มะหน่าว (Htinggrim Manau, Htingshawn Manau)

ทิงกริม มะหน่าว หรือ ทิงซอน มะหน่าว นั้นจะจัดขึ้นเนื่องโอกาสขึ้นบ้านใหม่หรือเฉลิมฉลองบ้านใหม่ จะจัดเล็กหรือใหญ่นั้นอยู่ที่ฐานะของครอบครัวและตระกูลนั้น แต่สมัยบรรพบุรุษนั้นผู้ที่มีฐานะร่ำรวย มีทรัพย์สินสมบัติ ก็จะจัดมะหน่าวขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงฐานะของตนเอง หรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือ

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. ในการรำมะหน่าวประเภทนี้เป็นการรำเพื่อแสดงความยินดี และอวยพรต่อเจ้าของบ้านจึงต้องรำด้วยความรื่นเริง ท่าที่ที่รำเรียงแจ่มใสเพื่อเป็นเกียรติให้กับเจ้าของบ้าน
2. ในการรำมะหน่าวนี้เจ้าของบ้านบูชา ถวายแค่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และทำบุญดั่งนั้นญาติพี่น้องทุกฝ่ายต้องมาร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง
3. ในการรำมะหน่าวผู้ที่อยากจะขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็สามารถร่วมทำบุญกับเจ้าของบ้านได้

13. พุนดู ดิด มะหน่าว (Hpundu Dit Manau)

พุนดู ดิด มะหนาวนั้น จัดขึ้นเมื่อในพื้นที่ของหมู่บ้านเก่าที่ชาวบ้านเคยย้ายออกไปแล้วย้ายกลับมามั่งหมู่บ้านใหม่อีกครั้งหนึ่ง และเมื่อทำการสร้างบ้านใหม่เสร็จชาวบ้านจะจัดงานรำมะหน่าว พุนดู ดิด

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. การรำมะหนาวนี้จัดขึ้นเนื่องในโอกาสขึ้นถิ่นฐานเป็นการแจ้งหรือขออนุญาตจากเจ้าที่เจ้าทางสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้นในการรำมะหน่าวจะต้องระวังให้มากที่สุดไม่ควรทำให้เจ้าที่ไม่พอใจไม่ควรจะผิดพลาด
2. ชาวบ้านต้องเข้าร่วมกันทุกคน และต้องแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันสามัคคีกันให้เจ้าที่เจ้าทางพึงพอใจ การถวายเครื่องบูชาจะต้องใหญ่และชาวบ้านต้องร่วมบริจาคสำหรับเครื่องถวายบูชา
3. ในการรำมะหนาวนี้จะต้องมีความอดทนสูงเพราะเป็นการขออนุญาตจากเจ้าที่ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังนั้นเมื่อมีการเจ็บปวดเมื่อยล้าอย่างไรต้องอดทน
4. เมื่อสิ้นสุดการรำมะหน่าว หน่าวซองจะตัด 닝ห่าย ชินไหล่ ทันทิที่หน่าวซองตัดเสร็จแล้วชาวบ้านที่มาร่วมงานจะต้องแยกย้ายกันกลับบ้านของตนเองทันที

14. ทิงกรัม มะหน่าว (Htingram Manau)

ทิงกรัม มะหน่าว จัดขึ้นเมื่อตระกูลเดียวกันหรือต่างตระกูล ต่างหมู่บ้าน ต่างชาติ เคยทะเลาะกัน จนฆ่ากันตาย หลังจากที่ถูกกลับมาเชื่อมสัมพันธ์กันหรือคืนดีกัน และอภัยให้กันแล้วร่วมการจัดงาน มะหน่าวขึ้นร่วมกัน

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. ให้ญาติพี่น้องหรือบุคคลต่างๆ ที่มีความแตกแยกบาดหมางกันมาร่วมกันเดินรำมะหน่าว ร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดความสามัคคีในอนาคตต่อไปจะได้ไม่มีการแตกแยก อีก
2. ต้องเดินรำด้วยความขี้มึนขี้แ่มขี้มึนใส มีความสามัคคี มีความสุขในการเดินรำจากการเข้าใน กันอีกครั้งและเพื่อความร่วมมือกันในอนาคต
3. ช่วงเวลาที่เดินรำร่วมกันต่างฝ่ายต่างต้องพูดคุยกันเรื่องการให้อภัยสิ่งต่าง ๆ ที่ทำผิดกันมา

15. บ่าน-กรัม มะหน่าว หรือ คินดูเต็บ มะหน่าว (Ban-gram Manau, Hkindutep Manau)

บ่าน-กรัม มะหน่าว หรือ คินดูเต็บ มะหน่าว คือเป็นงานมะหน่าวเนื่องในโอกาสต่างๆ หลังจาก ที่หนาวของหรือผู้นำมะหน่าวสิ้นสุดการเดินนำแล้วผู้เข้าร่วมทุกคนสามารถเดินตามความสะดวกของ ตนเองโดยการแบ่งกลุ่มกันหลายๆ กลุ่มเพื่อให้เต็มสนามมะหน่าว ให้คู่สวยงามจึงเปิดให้ทุกวัยเข้าร่วม เดินไม่มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด แต่สิ่งที่ห้ามช่วงอยู่ในสนามมะหน่าวคือ ไม่ควรทะเลาะวิวาทกัน หนุ่ม สาวไม่ควรทำสิ่งที่ดูไม่ดีงาม ควรจะมีมารยาทในการเดินรำ และผู้เข้าร่วมเดินรำให้พริ้งกันและกัน ในช่วงที่รำ

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. สิ่งที่ห้ามช่วงอยู่ในสนามมะหน่าวคือ ไม่ควรทะเลาะวิวาทกัน หนุ่มสาวไม่ควรทำสิ่งที่ดูไม่ ดีงาม ควรจะมีมารยาทในการเดินรำ และผู้เข้าร่วมเดินรำให้พริ้งกันและกันในช่วงที่รำ
2. ระหว่างการรำผู้เข้าร่วมทุกคนต้องมีการขี้มึนขี้แ่ม เดินรำอย่างมีความสุข

16. หน่าว สอด มะหน่าว (Nau Sawt Manau)

หน่าว สอด มะหน่าว เป็นงานมะหน่าวที่ไม่ทางการเป็นการรำมะหน่าวขนาดเล็กๆ ภายในวัน เดียว รำเมื่อก่อนที่จะออกศึกสงครามเพื่อสร้างความฮึกเหิม รำเพื่อเสริมสร้างพลังให้กับนักรบและเรียก สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง ที่จัดขึ้นตามโอกาสที่เร่งด่วน เช่น เมื่อนักรบจะต้องไปสนามรบเป็นการรำเพื่อ แสดงความจงรักภักดีต่อนักรบ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักรบ นอกจากนี้เป็นการปลุกวิญญาณผู้ คุ้มครอง หรือขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้ร่วมเดินทางไปพร้อมกับนักรบเพื่อปกป้องคุ้มครองนักรบ

ชื่อผีที่ส่วนใหญ่นับถือและเคารพคือ ผี กุ่มก้น กุ่มไฟ มะหั่น เชื่อว่าผีเหล่านี้สามารถปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายจากการสู้รบได้

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. การรำมะหน่าวประเภทนี้จำเป็นจะต้องมีผู้นำที่มีความชำนาญในการเป็นผู้นำผู้เดินตาม จะต้องเดินตามจังหวะเท้าที่พร้อมเพรียงกันและเท้าจะต้องเฉียงๆ ในการเดิน ผู้ที่ถือดาบจะต้องวางด้านคมไว้ทางขวามือ และต้องมีอาวุธทุกอย่างที่ใช้ในการรบให้ครบถ้วน
2. จะต้องมีการที่ที่แข็งแรงและเด่นอย่างผู้กล้าหาญ
3. ในด้านการกินการดื่มสามารถที่จะแย่งกัน และต้องกินอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้แต่ละคนให้กำลังใจเสริมกำลังซึ่งกันและกัน

17. มะด้าย ยิด ไอ (Madai Yit Manau)

มะด้าย ยิด ไอ มะหน่าวนั้นเป็นงานมะหน่าวที่ไม่ใช่เป็นการรำมะหน่าวเป็นทางการ เป็นการรำขนาดเล็กเพื่อที่จะรวมตัวกันของญาติพี่น้องภายในครอบครัวและละแวกใกล้เคียง เพื่อถวายผู้คุ้มครองประจำบ้านซึ่งทำประกอบการรำมีเฉพาะของนั่นเอง ด้น โสนเป็นต้นไม้ที่มีความสำคัญสำหรับมะหน่าว เพราะเป็นต้นไม้ที่ก่อให้เกิดการรำมะหน่าวที่ใหญ่ เป็นการรำสำหรับหมู่บ้านซึ่งอาจจะรำปีละครั้งหรือสองปีละครั้งแล้วแต่ตามสะดวกของหมู่บ้าน การรำมะหน่าวนี้เป็นการรำเพื่อทำพิธีถวายเครื่องบูชาแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำประกอบการเดินอาจจะมีการเฉพาะของนั่นเอง จะไม่เหมือนกับมะหน่าวประเภทอื่นๆ การรำมะหน่าวนี้อาจต้องรำเป็นคู่ๆ ทั้งชายหญิงจะต้องเลขคู่เท่านั้น และไม่ค่อยเชิญแขกต่างหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะรำกันเองในหมู่บ้าน สำหรับครอบครัวที่นับถือ ผีมะด้ายนั้นจะต้องปลูกต้น (โสน) หรือไม้ไผ่เพื่อเป็นที่อยู่ของผีมะด้ายดังนั้นในการบูชาจะต้องเรียกชื่อผีมะด้ายแล้วถวายเครื่องเส้นบูชาและเอาเครื่องเส้นไหว้ไว้ใต้ต้นไม้ ผู้ที่เชื่อผีมะด้ายนั้นไม่ควรเผาหรือใช้ต้น (โสน) ในการหุงต้มเป็นอันตราย เพราะเป็นต้นไม้ที่ ศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้นไม้บ่อเกิดการรำมะหน่าวขึ้นมาเพราะในต้น (โสน) นั้นมีนกมากมายหลายชนิดมาอาศัยอยู่ร่วมกันและนกทั้งหลายมีการร่วมมือร่วมใจกันจัดรำมะหน่าวขึ้นมา

ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหน่าวประเภทนี้

1. จะต้องพิธีพิถันมาก เครื่องเส้นไหว้จะต้องห่อด้วยใบตองแล้วนั่งให้สุกหลังจากถวายบูชาแล้วนำเครื่องเส้นไปฝังดิน
2. ในช่วงที่สวดมนต์อยู่ในบ้านไม่ควรจะเสียงดัง และไม่พูดคำหยาบคาย และไม่ควรมีคพิธิ
3. นำเครื่องเส้นไหว้บางชนิดที่บูชาผีมะด้ายนั้นหลังจากสวดมนต์ทำพิธีแล้วนำไปไว้ที่ใต้ต้นโสน

4. หลังจากทำพิธีถวายเส้นบูชาเรียบร้อยแล้วควรจะอยู่แต่ในบ้านหนึ่งวันไม่ออกมาข้างนอกบ้าน ไม่เหยียบที่ดิน และไม่ทำงาน นอกจากนี้ใช้เส้นด้ายสีขาวหรือหาวไม้ไผ่มัดรอบๆ บ้านไว้

ประวัติการรำมะหน่าในหมู่บ้านใหม่สามัคคีเคฉิ่น

ครั้งแรกในปี 2545 (Myit hkrum Manau) ได้มีการสร้างเสาหม่า และบ้านวัฒนธรรม (ซึ่งปัจจุบันได้ถูกไฟไหม้ไปแล้ว) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรำหน่า ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการรำมะหน่าครั้งแรกของชนเผ่าเคฉิ่นในประเทศไทยในวันที่ 2-4 ธันวาคม 2545

โดยมีวัตถุประสงค์ของการรำมะหน่าในครั้งนั้น คือ

1. เพื่อเป็นการรำมะหน่าถวายถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนพรรษา 5 ธันวาคมมหาราช รวมทั้งเพื่อแสดงถึงความความรักความกตัญญูต่อในหลวงที่ให้ชนเผ่าเคฉิ่นได้มีโอกาสอาศัยในประเทศไทย
2. เพื่อเป็นการฉลองการดำรงอยู่ของชนเผ่าเคฉิ่นในประเทศไทย
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าของชนเผ่าเคฉิ่น
4. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าเคฉิ่นและชนเผ่าอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงหนองเขียว

ครั้งที่ 2 จัดให้มีการรำมะหน่า (Sut Manau Nauhpaw) ของชนเผ่าเคฉิ่นเป็นครั้งที่สองในหมู่บ้าน ในปี 2548 วันที่ 4-5 ธันวาคม 2548

โดยมีวัตถุประสงค์การรำมะหน่าในครั้งนั้น

1. เพื่อเป็นการรำมะหน่าถวายถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนพรรษา 5 ธันวาคมมหาราช
2. เพื่อเป็นการรำหน่าเพื่อให้ชนเผ่าเคฉิ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ดีมีสุข (Nau gup gup) คือ การเดินหม่าให้วนรอบของการจัดงานรำมะหน่า
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าของชนเผ่าเคฉิ่น
4. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าเคฉิ่นและชนเผ่าอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงหนองเขียว

ครั้งที่ 3 รำมะหน่า (Kahtawng de ai 25 ning hpring jubli Manau) เพื่อฉลองครบรอบ 25 ปีของหมู่บ้านใหม่สามัคคี ในวันที่ 15-16 พฤศจิกายน 2550

โดยมีวัตถุประสงค์การรำมะหน่าวในครั้งนั้น

1. เพื่อเป็นการรำมะหน่าวถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อเป็นการรำมะหน่าวเฉลิมฉลองครบรอบการก่อตั้งหมู่บ้านใหม่สามัคคีละติน 25 ปี
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าวของชนเผ่าละติน
4. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าละตินและชนเผ่าอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงหนองเขียว

ครั้งที่ 4 รำมะหน่าว (Zupra Manau Poi) เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบรอบ 80 พรรษา 4-5 ธันวาคม 2553

โดยมีวัตถุประสงค์การรำมะหน่าวในครั้งนั้น

1. เพื่อเป็นการรำมะหน่าวถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบรอบ 80 พรรษา
2. เพื่อเป็นการเรียนรู้และสืบทอดประเพณีการรำมะหน่าวอย่างต่อเนื่อง โดยจัดการรำทุกๆ 2 ปี เริ่มตั้งแต่ ปี 2553 เป็นต้นไป
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าวของชนเผ่าละตินและเผยแพร่ไปสู่ที่ต่างๆ
4. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าละตินและชนเผ่าอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงหนองเขียว
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางของการเชื่อมความสัมพันธ์และพบปะกันของพี่น้องชนเผ่าละตินที่อยู่ในที่ต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

ครั้งที่ 5 รำมะหน่าว ซบรา มะหน่าว (Sut Manau Naugup) ในวันที่ 4-5 ธันวาคม 2555

โดยมีวัตถุประสงค์การรำมะหน่าวในครั้งนั้น

1. เพื่อเป็นการรำมะหน่าวถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อเป็นการเรียนรู้และสืบทอดประเพณีการรำมะหน่าวอย่างต่อเนื่อง โดยจัดการรำทุกๆ 2 ปี
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าวของชนเผ่าละตินและเผยแพร่ไปสู่ที่ต่างๆ
4. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าละตินและชนเผ่าอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงหนองเขียว
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางของการเชื่อมความสัมพันธ์และพบปะกันของพี่น้องชนเผ่าละตินที่อยู่ในที่ต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

ภาพประกอบการรำหน้าที่ผ่านมาในบ้านใหม่สามัคคี คะฉิ่น (5-6 ธันวาคม 2555)

รูปที่ 7 ชาวบ้านกะฉิ่นกำลังซ้อมรำหน้าก่อนวันงาน

รูปที่ 8 เด็กๆ กำลังซ้อมรำมะหน่าว

รูปที่ 9 เสามะหน่าว (Manau Shadaw)

รูปที่ 10 การตกแต่งประตูทางเข้าสู่ลานเต้นรำมะหน่าว

รูปที่ 11 ขณะเต้นรำมะหน่าว

รูปที่ 12 หน้าของ Nau Shawng (ผู้นำเต้นกำลังนำเต้นอยู่)

รูปที่ 13 ผู้ร่วมเต้นกำลังเดินรำหน้าเสาหม่นาว

รูปที่ 14 ผู้คนที่เข้าร่วมเต้นต้องแต่งชุดชนเผ่าของตัวเอง

รูปที่ 15 การเต้นรำหม่นาวแต่ละครั้งสามารถเข้าร่วมเต้นได้ทีละมากๆ

รูปที่ 16 เครื่องดนตรีต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการรำหน้า

รูปที่ 17 หอคอยที่นักเป่าปี่กะฉิ่น นั่งเป่าคณะรำมะหน่าว

รูปที่ 18 การปรุงอาหารกะฉิ่นที่จะจัดเลี้ยงในงาน

2.2 องค์ประกอบของประเพณีรำมะหน่าว

2.2.1 เครื่องแต่งกายสำหรับงานรำมะหน่าว

เครื่องแต่งกายเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับงานมะหน่าวเพราะในการรำมะหน่าวจะต้องแต่งชุดประจำเผ่าเท่านั้น คนกะฉิ่นจะต้องแต่งกายชุดประจำเผ่าของตนเองที่สุภาพ แยกหรือกะฉิ่นที่ไม่มีชุดประจำเผ่าก็ต้องแต่งกายให้สุภาพไม่ควรแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับงานรำมะหน่าวเพราะรำมะหน่าวเป็นงานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นงานขอพร ดังนั้นทุกคนจะต้องให้ความนับถือและให้เกียรติกับงานด้วย การรำมะหน่าวไม่จำเป็นต้องเป็นชุดประจำเผ่ากะฉิ่นเท่านั้นแต่สามารถแต่งชุดประจำเผ่าต่างๆ และชุดธรรมดาได้แต่ต้องสุภาพเท่านั้น การแต่งกายของแต่ละส่วนจะต่างกัน ดังนี้

1. การแต่งกายสำหรับหน้าของ

หน้าของที่นำเต้นแต่ละครั้งจะมีจำนวน 8 ท่าน โดยจะแต่งกายด้วยชุดคลุมสีเหลือง มีลวดลายเป็นวงพระกุด ด้านหน้าเสื้อ และมีลวดลายนกต่างๆ ได้แก่ นกยูง นกแซว ส่วนของหมวกสานด้วยไม้ไผ่กับหวาย และตกแต่งด้วยขนนกเงือก นกยูง และหางนกแซว ด้านหน้าของหมวก และด้านข้างสองข้างจะมีเขี้ยวหมูป่า ด้านข้างของหมวกจะมีการร้อยลูกปัดสลับกับไหมพรมกลมมีสีส้ม หน้าของทุกคนต้องสะพายย่าม และดาบ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ของชุดชาวกะฉิ่น นอกจากนั้นจะมีการถือผ้าสีขาว เพราะเวลาที่ถือมีดจะถือส่วนปลายแบบเต็มมือ จึงต้องใช้ผ้าสีขาวรองไว้ในกรถือ การใส่รองเท้าส่วนใหญ่เป็นรองเท้าสีขาว และถุงเท้าสีขาว ให้เหมือนกันเป็นชุด ในอดีตชุดของหน้าของจะมีหลากหลายสี เช่น สีแดง สีน้ำเงิน ฯลฯ แต่ปัจจุบันที่ใช้สีเหลืองเพราะถือเป็นการเทิดพระเกียรติให้กับในหลวง

รูปที่ 19 การแต่งกายของหน้าของ

2. การแต่งกายของผู้ตามหน้าซอง

การแต่งกายของผู้ตามจะต้องครบชุดตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งประกอบด้วย เครื่องเงิน ที่ตกแต่งลงในเสื้อสีดำ และนุ่งผ้าซิ่นสีแดง โดยมีผ้าคาดเอวสีแดง นอกจากนั้นจะต้องสวมหวายเป็นเส้นๆ ที่ผูกติดกัน รอบเอว และต้องมีการสวมถุงเท้าผ้าสีแดงทั้งสองข้าง โดยใส่รองเท้าและถุงเท้าสีขาวเป็นชุด ในส่วนของหัวจะมีการโพกโดยใช้ผ้าขี้ผึ้งในสีดำ ส่วนด้านหน้าจะเป็นผ้าสีแดงที่มีลวดลายตกแต่งต่างๆ การสวมใส่สร้อยคอจะมี 2 แบบ เป็นสร้อยคอเงิน และสร้อยคอคอลูกปัดสี แต่ในอดีตไม่ได้ทำจากลูกปัด แต่จะเป็นสร้อยที่ทำจากหินที่ขังในเป็นสีน้ำตาลสลับกับงาช้างสีขาว ส่วนข้อมือใส่กำไลที่ทำมาจากเงิน ผู้ตามทุกคนต้องถือผ้าเช็ดหน้าสีขาว เพื่อให้มีความสมบูรณ์ตามชุดของชาวกะเหรี่ยง

รูปที่ 20 การแต่งกายของผู้ตามหน้าซอง

การแต่งกายสำหรับผู้หญิง

- หมวก
- สร้อยคอ
- เสื้อที่ติดเงิน
- ผ้าถุงสีแดง
- ผ้ามัดเอว
- ถุงน่อง
- อิมบั้ง (คล้ายเข็มขัด ทำจากหวาย)

การแต่งกายสำหรับผู้ชาย

- หมวก

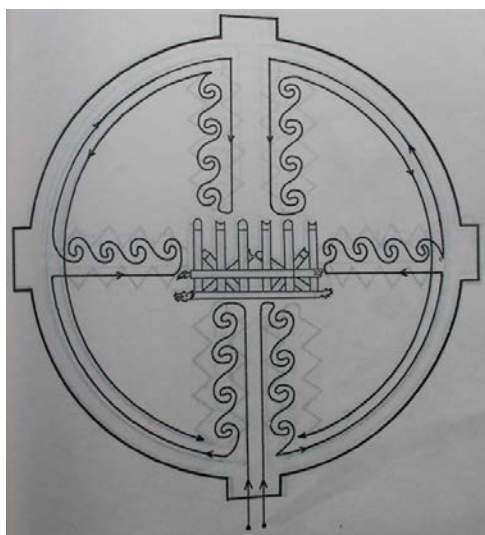
- เสื้อและกางเกงสีเดียวกันหรือถ้าไม่มีให้ใส่เสื้อสีขาวและถุงเท้า
- คาบและยาม

3. การแต่งกายสำหรับผู้ร่วมงาน

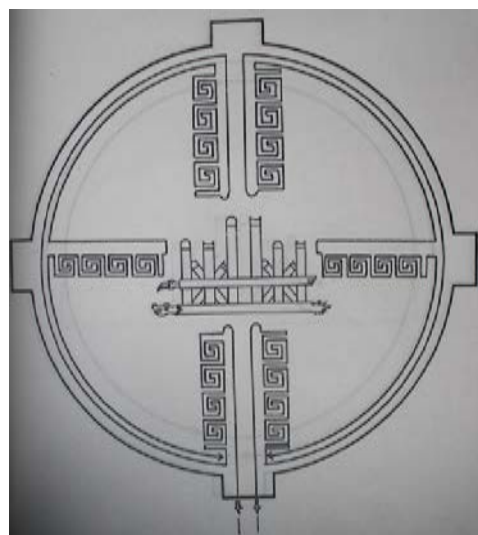
กรณีเป็นชาวคะฉิ่นหรือชนเผ่าอื่นๆในการมาเข้าร่วมงาน ให้แต่งกายตามชนเผ่าของตนเองในการเข้าร่วม โดยชุดอาจจะไม่ได้สมบูรณ์เท่ากับผู้นำ แต่ในกรณีการเข้าร่วมของคนทั่วไป เช่น นักท่องเที่ยว หรือผู้สนใจจะเข้าได้เฉพาะช่วงที่เปิดโอกาสให้เข้า โดยสามารถแต่งกายได้ตามปกติ

2.2.2 ทำทางประกอบการเต้นมะหน่า

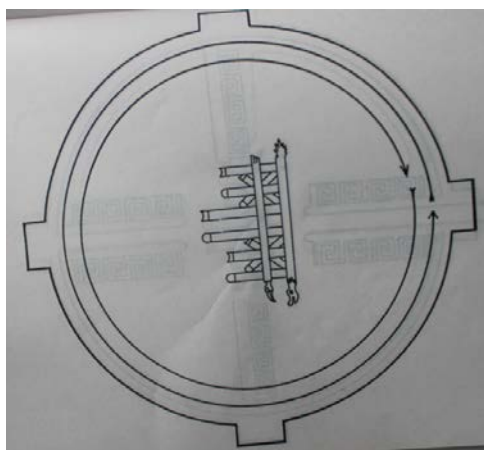
การประกอบพิธี จะมีประตูเข้า 4 ด้าน โดยเริ่มต้นผู้นำจำนวน 4 ท่าน จะเข้าประตูมาพร้อมกัน โดยเข้ามาเคารพเสามะหน่า เคารพผู้มาร่วมงาน แล้วแยกย้ายไปด้านละ 2 คน โดยทุกคนต้องพยายามเดินให้ได้จังหวะเดียวกัน ดังนั้นผู้นำหน้าของต้องมีทักษะในการจดจำท่า และต้องคอยหมั่นสังเกตผู้นำคนอื่น โดยท่าของผู้ชายคือการถือดาบแล้วสะบัดมือออกเป็นจังหวะ ส่วนผู้หญิงจะถือผ้าเช็ดหน้าสะบัดไปข้างหน้า ซ้ายขวาสลับกัน โดยเส้นทางการเดินจะแตกต่างกันตามเป้าหมายของการเดินในแต่ละครั้ง ทำทางที่ทางหมู่บ้านคะฉิ่นเคยใช้ เช่น พิภพทองแบบเล็กใหญ่ มะกูด

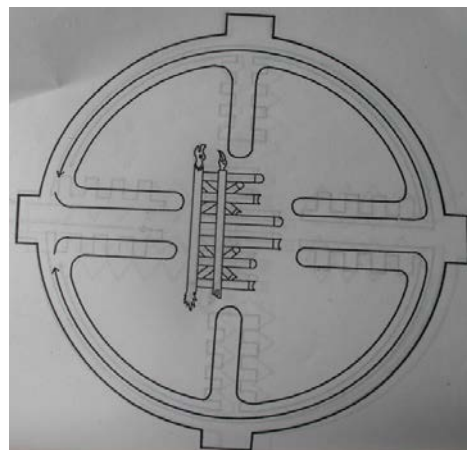
เดินแบบ Kashun Maka

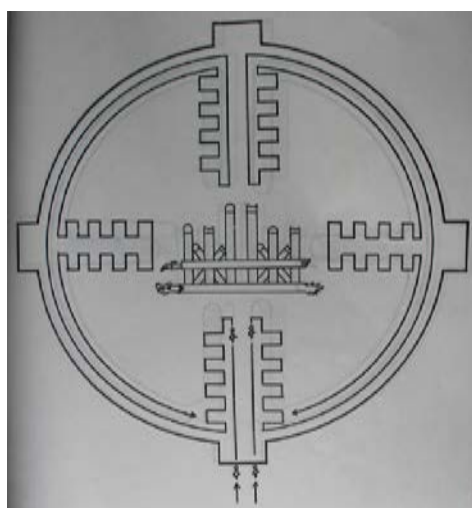
เดินแบบ Sing gawkaji

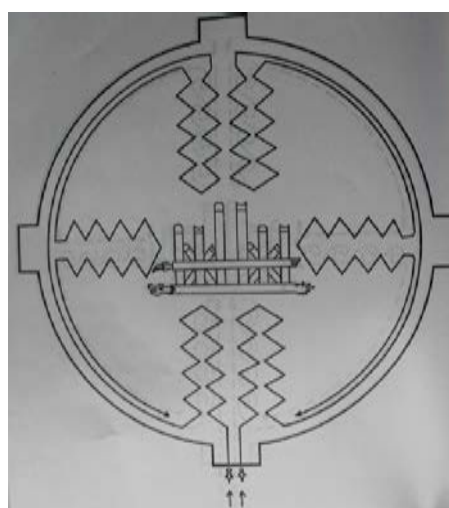
เดินแบบ NAUATAMAI

เดินแบบ SHADUNG HTINGRIM

เดินแบบ Jan Lakung maka

เดินแบบ Sing gaw maka

รูปที่ 21 ตัวอย่างรูปแบบการเดินน้ำต่างๆ

2.2.3 ดนตรีชนเผ่าคะฉิ่นในประเพณีร่ำมะหน่า

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในการร่ำมะหน่า ประกอบด้วย

1. กลอง (Jing)
2. ฝ้อง (Bau)
3. ปี่ (Pahka)
4. ขลุ่ยจิงเผาะ (Sumphyi)

1. กลอง (Jing)

รูปที่ 22 กลอง (Jing)

กลองใหญ่จิงเผาะ (กลองใหญ่ตีได้ 2 ด้าน) เป็นกลองที่มีไว้ตีให้จังหวะช่วงเต้นรำ มีจังหวะการตีเป็นทำนองของคะฉิ่น

ลักษณะ โปรงไม้เจาะรูยาวประมาณ 2 เมตร หุ้มด้วยหนังควายสองข้าง ทาสีกลองพร้อมวาดลวดลายจิงเผาะให้สวยงาม

2. ม้องใหญ่ (Bau)

รูปที่ 23 ม้องใหญ่ (Bau)

ม้องใหญ่ตีให้จังหวะร่วมกับกลอง การใช้ฆ้องในการให้จังหวะแต่ละครั้งต้องใช้ฆ้องอย่างน้อย

4 ตัว

ลักษณะ เหมือนฆ้องทั่วไปทำจากโลหะ มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 26 นิ้ว

3. ปี่ (Pahke)

รูปที่ 24 ปี่ (Pahke)

เป่าตามจังหวะเพลงจึงเาะ

ลักษณะ คล้ายปี่ทั่วไป ยาวประมาณ 16 นิ้ว

4. ขลุ่ยจิงเผาะ (Sumphyi)

รูปที่ 25 ขลุ่ยจิงเผาะ (Sumphyi)

ใช้เป่าสลับกับปี ตามจังหวะและทำนองเพลงจิงเผาะ

ลักษณะ คล้ายขลุ่ยจีนเป่าทางด้านข้าง มีรู 6 รู

1.2.4 อาหารสำหรับประเพณีรำมะหน่าว

สำหรับประเพณีการรำมะหน่าว จะมีการประกอบอาหารเพื่อเลี้ยงชาวบ้านและผู้เข้าร่วม โดยส่วนใหญ่จะเป็นอาหารท้องถิ่นของชนเผ่าคะฉิ่น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและการเตรียมการของชาวบ้าน ทั้งนี้ในการรำมะหน่าวจะมีเมนูเฉพาะที่ใช้สับทอดต่อๆ กันมา ได้แก่

เมนูที่ 1 ลาบหมู/ลาบวัว (Sanhkak)

ส่วนผสม	ขั้นตอนการปรุง
- เนื้อหมูหรือเนื้อวัว - ผัก Shalap - ผักไผ่ (Mahkawnam) - ผักชีฝรั่ง (Gala paki) - มะแขว่น - เมล็ดผักชี (Pakki tum) - จิง (Snam) - ตะไคร้ (Kumba Shahkau) - พริกแห้ง พริกขี้หนูสด - กระเทียม	1. สับ (ลาบ) เนื้อหมูให้ละเอียด 2. ตำกระเทียม พริก ตะไคร้ ตำให้เข้ากันอย่างละเอียด 3. นำเมล็ดมะแขว่นกับเมล็ดผักชีคั่ว พอเริ่มเปลี่ยนสีเป็นสีเข้มและมีกลิ่นหอมออกมาให้พักสักครู่แล้วนำมาตำให้ละเอียด 4. นำเครื่องปรุงทั้งหมดมาคลุกกับเนื้อหมูที่สับไว้ แล้วคลุกให้เข้ากัน 5. ตั้งกระทะใส่น้ำมันเพียงเล็กน้อย จากนั้นนำหมูคลุกลงผัดในกระทะให้สุก 6. พอเนื้อสุกดีแล้วให้นำสมุนไพรมาใส่แล้วคนให้เข้ากันจากนั้นเอาลง 7. ก่อนนำไปเสิร์ฟให้โรยผักชี

ส่วนผสม	ขั้นตอนการปรุง
- เกลือ - ผงปรุงรส - น้ำมัน	

เมนูที่ 2 ปลาอบสมุนไพร (Nga Simai)

ส่วนผสม	ขั้นตอนการปรุง
- ปลา (นิยมใช้ปลานิลหรือปลาอิน) - มะนาว - กระเทียม - พริกขี้หนูสด/พริกแห้ง - ตะไคร้ - จิง - ถั่วเน่าแผ่น - มะแขว่น - เมล็ดผักชี - ผักชีฝรั่ง - เกลือ - น้ำมัน - ผักไผ่ - ผงปรุงรส	1. หั่นปลาเป็นชิ้นๆ แล้วคลุกกับเกลือและน้ำมันมะนาว คลุกเคล้าให้ทั่วถึง แล้วพักทิ้งไว้ 20 นาที 2. เลือกผักตามความชอบ แล้วล้างผักแล้วหั่นเป็นชิ้นๆ 3. ตำพริก กระเทียม ตะไคร้ ให้ละเอียด 4. ถั่วมะแขว่น เมล็ดผักชี ให้หอม พักให้เย็นแล้วตำให้ละเอียด 5. นำเครื่องปรุงที่เตรียมไว้ทั้งหมดคลุกเคล้ากับปลาพร้อมปรุงรสให้เข้ากัน 6. เมื่อคลุกเคล้าได้ที่แล้วนำไปใส่ในหม้อ เติมน้ำพร้อมน้ำมันลงไปเล็กน้อย จากนั้นปิดฝาหม้อ นำหม้อตั้งบนเตาโดยใช้ไฟอ่อนๆ รอนจนน้ำเริ่มแห้งและเนื้อปลาสุก (ในอดีตใช้การอบหรือหลามาในกระบอกไม้ไผ่)

เมนูที่ 3 ต้มเผือก (Nai simai)

ส่วนผสม	ขั้นตอนการปรุง
- เผือก - ถั่วเน่า - ถั่วฝักยาว - กระเทียม - ผักกาดคองแห้ง	1. ตั้งน้ำให้เดือด จากนั้นให้ทุบพริก กระเทียม จิง เกลือแล้วใส่ลงในหม้อรอนจนน้ำเดือด 2. ใส่เผือก ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา รอนสุก จากนั้นใส่หน่อไม้คองแห้ง รอนสุกแล้วปิดไฟ โรยใบโหระพาขยี้เสร็จ

ส่วนผสม	ขั้นตอนการปรุง
- ถั่วลิสงเตา - จิง - เกลือ - โหระพา - หน่อไม้ดองตากแห้ง	

นอกจากนี้ยังมีการทำ เมนูอื่นๆ ตามความเหมาะสม เช่น น้ำพริกปลาแห้ง น้ำพริกลาวตอง กระเจี๊ยบผัดกุ้ง ต้มขงุน ต้มใบบัวบก เป็นต้น

2.3 ขั้นตอนการเตรียมงานร่ำมะนาว

ขั้นตอนที่ 1: การประชุมสร้างความเข้าใจกับชุมชนและคนละจิ้นที่อยู่นอกชุมชนก่อนหนึ่งปีการจัดงาน

รูปที่ 26 ขั้นตอนการเตรียมงาน

ขั้นตอนที่ 2: ประชุมเพื่อการดำเนินงานและแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ 3: การเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ช่วงระหว่างก่อนจัดงาน 5 เดือน

1. การวางรูปแบบ และระดมทุน
2. การประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 4: การเตรียมสถานที่จัดงาน

1. การทำความสะอาดบริเวณจัดงานโดยชุมชนร่วมมือร่วมใจกันทำ
2. การทำความสะอาดบ้านวัฒนธรรม
3. การสรรหาอุปกรณ์ที่ใช้ในงาน
 - ไม้ไผ่
 - ไม้
 - สานไม้ไผ่ ยาว 100 เซนติเมตร
 - หญ้าคา
 - เชือก
 - ธงกระดาษสี
 - สีสำหรับทาเสาเมฆหน้า
4. การตกแต่งทาสีเสาเมฆหน้าให้สวยงาม

ขั้นตอนที่ 5: การวางผังประตูทางเข้าลานเมฆหน้า

ทำเครื่องหมายที่ประตูไว้ก่อนการวางประตูทางเข้าลานเมฆหน้ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องวางให้ถูกต้องตามทิศต่างๆ และประตูทางเข้าหลักนั้นถือว่าเป็นประตูศักดิ์สิทธิ์จึงต้องตกแต่งให้ดูสวยงาม (การสร้างประตูหลักและประตู 3 ทิศนั้นไม่เปิด ซึ่งประตูหลักจะเปิดทางทิศทาง) การทำประตู 4 ทิศ หมายถึงการมาพบของพี่น้องชาติพันธุ์กะลีนที่อยู่ในแต่ละทิศ

1. การวางประตูทางเข้าหลักซึ่งประตูใหญ่จะต้องตกแต่งให้สวยงามด้วยดอกไม้มงคลและต้นกล้วย
2. ลมอลาม เป็นประตูทางเข้าลานเมฆหน้าเล็ก ไม่จำเป็นต้องตกแต่งแต่จะต้องกันปิดด้วย

ไม้ไผ่

ขั้นตอนที่ 6: การเตรียมพื้นที่หลัก

1. การปักไม้ไผ่เป็นรูป กากบาทไว้รอบลานเมฆหน้า

2. สร้างหอไม้ไผ่ ลังจีป็นรา (Lang Chyi Pin Ra) สำหรับคนเป่าปี่ห่างจากเสามะหน่าวด้านขวา 3 เมตร โดยมีความสูง 4 เมตร กว้าง 1 เมตร ซึ่งปักต้นไผ่คุงรี (Hkung Ri) แล้วห้อยพระจันทร์ และพระอาทิตย์ไว้ปลายยอด

3. ปักธงชาติไว้บนหัวของเสามะหน่าว
4. ตกแต่งลานมะหน่าวให้ดูสวยงามและโดดเด่นด้วยธงริ้วหลากสี
5. ตกแต่งซุ้มประตูใหญ่ทางเข้างานด้วยไม้ไผ่ให้สวยงามและตกแต่งด้วยต้นกล้วยและต้นอ้อย
6. การสร้างซุ้มต่างๆ เช่น ซุ้มกองอำนาจการ ซุ้มประกอบพิธี
7. เวทีการแสดงวัฒนธรรม และตกแต่งให้ดูสวยงาม
8. สร้างประตูทางเข้าหมู่บ้าน

หมายเหตุ อาจจะมีซุมนิทรรศการหรือซุ้มอื่นๆขึ้นอยู่กับคณะจัดงานในแต่ละปี

ขั้นตอนที่ 7: การประชุมสรุปการเตรียมงานและการติดตามผล

จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายงาน

- 1) ฝ่ายงานด้านไฟฟ้า
- 2) ฝ่ายน้ำประปา
- 3) ฝ่ายรักษาความปลอดภัย
- 4) ฝ่ายบริการ
- 5) ฝ่ายกองอำนาจการ
- 6) ฝ่ายต้อนรับ
- 7) ฝ่ายดนตรี
- 8) ฝ่ายร้องเพลง

ขั้นตอนที่ 8: การเตรียมความพร้อมของหน้าของ

หน้าของ คือ ผู้มีบทบาทสำคัญในการเดินรាំมะหน่าวเพราะจะต้องเป็นผู้นำการเดินมะหน่าวจนจบกระบวนการ ดังนั้นจำเป็นจะต้องซ้อมหนึ่งอาทิตย์ก่อนจัดงานและต้องจำทำการเดินให้แม่นยำ โดยผู้ที่ถูกคัดเลือกเป็นหน้าของจะต้องมาทำการซ้อมทุกวัน

ข้อปฏิบัติสำคัญที่หน้าของต้องตระหนักและทำตามอย่างเคร่งครัด

- งดการมีเพศสัมพันธ์ก่อนถึงงานหนึ่งอาทิตย์ เพราะทำตัวให้บริสุทธิ์
- ละเว้นอบายมุขต่างๆ

- รักษาสุขภาพตนเองให้แข็งแรง
- อธิษฐานก่อนร่ำมะหน่าทุกครั้ง และต้องนำเดินจนจบกระบวนการ
- มีความรับผิดชอบสูง
- มีความอดทน

ขั้นตอนที่ 9: การเตรียมอาหาร

ในการจัดงานมะหน่าอาหารจะเน้นอาหารกะฉินดั้งเดิมโดยให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านอาหารเป็นคนทำอาหารเป็นหลักและจัดผู้ช่วยโดยจะแบ่งเป็นกลุ่มเยาวชน และพ่อบ้าน แม่บ้าน

เมนูหลักที่ใช้ในงานร่ำมะหน่า

- ลาบ หรือที่เรียกว่า ฉ่านคัก โดยจะใช้หมู เนื้อควาย หรือวัว
- เมนูปลา ที่เรียกว่า หง่า กะหบ่อ หง่า กะโป่ง (ปลาที่เผาในกระบอกไม้ไผ่) โดยเน้นส่วนประกอบเป็นสมุนไพร
- แกงเผือก หรือแกงชนิดอื่นๆ ตามฤดูกาล

2.4 ขั้นตอนช่วงการประกอบพิธีกรรมการร่ำมะหน่า

1. หน้าของมารวมตัวกันที่หน้าบ้านวัฒนธรรม
2. ทิ้งสิ่งทึงนุถึงริมไอ หมายถึง เป็นการเคารพบ้านวัฒนธรรมก่อนออกไปเดินในลานมะหน่า
3. ทำพิธีขอเปิดประตูโดยการเดินประกอบ และปิดประตูหลังจากเดินเสร็จ
ตอนเริ่มต้นและจบการเดินให้ความเคารพผู้เข้าร่วมงานและเสามะหน่า (ในหนึ่งวันจะเดินสองรอบ คือ รอบเช้าและรอบบ่าย ครั้งละ 2 ชั่วโมง)
4. อธิษฐานปิดการร่ำมะหน่าในแต่ละรอบ

2.5 กฎระเบียบการร่ำมะหน่า

1. ผู้ที่เข้าร่วมเดินร่ำมะหน่า จะต้องแต่งชุดชนเผ่าของตัวเองอย่างถูกต้อง ผู้ที่ไม่มีชุดให้แต่งกายให้สุภาพและต่อท้ายขบวนเท่านั้น
2. ต้องเดินตามจังหวะการเดินนำของหน้าของอย่างเคร่งครัดทุกท่าทางและจังหวะการก้าวเท้าต่างๆ

3. ห้ามเดินหรือเดินตัดขบวนในขณะที่มีการเดินร่ายอยู่ในสนามมะหน่าวเป็นอันขาด
4. ผู้ที่เข้าร่วมเดินอยู่ในขบวนแล้วจะต้องเดินจนจบไม่อนุญาตให้ออกจากขบวนขณะที่เดินได้
5. ให้เข้าออกตามประตูที่กำหนดไว้เท่านั้น ประตูอื่นเข้าออกไม่ได้
6. ไม่ดื่มของมึนเมาเข้าไปเดินร่าย
7. ไม่กินอาหารหรือเครื่องดื่มเวลาเดินร่าย
8. ห้ามพูดคุยกันเสียงดังขณะเข้าร่วมเดินร่าย

2.6 ผู้รู้เกี่ยวกับการร่ายมะหน่าวในชุมชน

ชื่อ-สกุล / ผู้รู้ด้าน	รูปภาพ
นาย อนุชาติ ลาพา ผู้รู้ด้านกระบวนการจัดงานมะหน่าว	
นาย เคาหลุม ละทอ ผู้รู้ด้านเครื่องดนตรีชนเผ่าคะฉิ่น ประเภท ขลุ่ย และกลอง	
นาย ลุมจอง ผู้รู้ด้านการเป็นผู้นำเดินมะหน่าว “หน่าวซอง”	

ชื่อ-สกุล / ผู้รู้ด้าน	รูปภาพ
นาย มะก้า ละชี (ผู้รู้ด้านการเป็นผู้นำเดินมะหน่าว “หน่าวซอง”)	
นาย นออง ละทอ ผู้รู้ด้านการเป็นผู้นำเดินมะหน่าว “หน่าวซอง”	
นายตุแสง ละชี ผู้รู้ด้านการเป็นผู้นำเดินมะหน่าว “หน่าวซอง”	
นายลุมเจ ยีจง (คนขวา) ผู้รู้ดนตรีกะฉิ่น เป่าขลุ่ย	

ชื่อ-สกุล / ผู้รู้ด้าน	รูปภาพ
นาย คำ มะลิ ผู้รู้ด้านเครื่องดนตรีกะฉิ่น เป่าปี “ปะเค”	

3. สถานภาพ และปัจจัยเงื่อนไขการดำรงอยู่ของประเพณีการร่ำมะหน่าว

3.1 ประเพณีร่ำมะหน่าวกับการเปลี่ยนแปลง

ประเพณีการร่ำมะหน่าวสมัยก่อนในยุคที่ชนเผ่ากะฉิ่นยังนับถือผีอยู่นั้นจำเป็นจะต้องทำพิธีกรรมต่างๆ ที่จะต้องถวายแด่ผีต่างๆ ที่ชนเผ่ากะฉิ่นในสมัยนั้นได้นับถือจึงมีการฆ่าสัตว์ใหญ่ เช่น วัวควาย เพื่อประกอบพิธีการร่ำมะหน่าว แต่ตั้งแต่ชนเผ่ากะฉิ่นส่วนใหญ่ได้หันมานับถือศาสนาคริสต์ทำให้การประกอบพิธีกรรมบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น เริ่มการอธิษฐานก่อนการร่ำมะหน่าว รวมทั้งการฆ่าสัตว์ต่างๆ นั้นต่างก็ทำเพื่อที่จะทำอาหารเลี้ยงผู้ที่มาร่วมงานมะหน่าวในงานเท่านั้น

การร่ำมะหน่าวในสมัยก่อนนั้นจะมีผู้รู้จำนวนมากรวมทั้งทำทางเดินต่างๆ ก็มีความหลากหลายมากมาย แต่ปัจจุบันนี้มีผู้รู้น้อยลงมากทำให้การเดินร่ำมะหน่าวแต่ละครั้งจึงมีความยากลำบากรวมทั้งทำทางต่างๆ ในการเดินต่างๆ น้อยลงกว่าสมัยก่อนมากทำให้จำเป็นที่จะต้องค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติมและต้องสืบทอดต่อไป

การร่ำมะหน่าวสมัยก่อนในจัดให้มีการร่ำมะหน่าวเฉพาะในช่วงวาระพิเศษครบรอบหรือเฉลิมฉลองในโอกาสสำคัญใหญ่เท่านั้น ทำให้มีการจัดให้ร่ำหน่าวนานๆ ครั้ง เช่น 5 ปี หรือ 10 ปี แต่ปัจจุบันนั้นการร่ำมะหน่าวของชนเผ่ากะฉิ่นในประเทศต่างๆ จัดให้มีการร่ำทุกปี เช่น ชนเผ่ากะฉิ่นที่อยู่ในประเทศจีน จัดให้มีการร่ำมะหน่าวทุกๆ ปี ชนเผ่ากะฉิ่นที่รัฐอาสามในอินเดียก็จัดร่ำมะหน่าวทุกๆ ปี รัฐกะฉิ่นในประเทศพม่าก็นั้นจัดตามวาระสำคัญในพื้นที่ต่างๆ ดังนั้นในปีหนึ่งๆ อาจมี 1-2 ครั้งก็มี ส่วนชนเผ่ากะฉิ่นที่อยู่ในประเทศไทยนั้นเราจัดให้มีการร่ำมะหน่าวทุกๆ 2 ปี ปัจจุบันการจัดการร่ำมะหน่าวนั้นเน้นเรื่องการสืบทอดถ่ายทอดและการเผยแพร่ประเพณีการร่ำหน่าวรวมทั้งเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเผ่าต่างๆ

3.2 กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การรำมะหน่ำที่ผ่านมาชุมชน

การเรียนรู้การสืบทอดวัฒนธรรมการรำมะหน่ำของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่นนั้นมีการเรียนรู้อยู่โดยเริ่มต้นจากขั้นตอนที่หนึ่งผู้รู้ในหมู่บ้านได้มีเรียนรู้องค์ความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาจากผู้รู้จากรัฐคะฉิ่นโดยการรำมะหน่ำในหมู่บ้าน โดยให้ผู้รู้การรำมะหน่ำจากรัฐคะฉิ่นให้มาอยู่ที่หมู่บ้านที่จัดงานรำมะหน่ำก่อน 1 เดือน โดยให้ผู้รู้มาสอนให้ผู้รู้ที่จะทำการนำเต้นจากหมู่บ้านก่อนโดยการถ่ายทอดโดยการฝึกซ้อมจริง และเต้นจริงๆ ในงานรำมะหน่ำของชนเผ่าคะฉิ่นในหมู่บ้าน หลังจากผู้รู้ในหมู่บ้านได้เรียนรู้แล้วก็นำการสอนให้กับชาวบ้านและเยาวชนลูกหลานในหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการสืบทอดประเพณีการรำมะหน่ำต่อไปยังลูกหลานในอนาคต ซึ่งผู้รู้เองและผู้ที่ยังเรียนรู้เองจะได้มีการเรียนรู้สืบทอดยังสม่ำเสมอจึงได้จัดให้มีการรำมะหน่ำทุกๆ 2 ปี ส่วนการสืบทอดถ่ายทอดกันในช่วงปิดเทอมของแต่ละเทอมทำให้การสืบทอดถ่ายทอดการรำมะหน่ำอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

4. แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่ำ (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

งานมะหน่ำถือเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชนเผ่าคะฉิ่น โดยในอดีตมีการจัดขึ้นโดยมีเป้าหมายต่างๆ เช่น การเฉลิมฉลองในสำคัญงานต่างๆ เช่น การได้รับชัยชนะจากการรบ ทั้งนี้ในปัจจุบันชาวคะฉิ่นทั้งภายในประเทศไทย และที่อยู่ในประเทศต่างๆ ได้จัดขึ้น เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และแสดงออกถึงความสามัคคีของพี่น้องชนเผ่าคะฉิ่นที่อยู่ในประเทศ รวมถึงเพื่อให้ชาวคะฉิ่นได้เรียนรู้และศึกษาประเพณีการรำมะหน่ำ รวมทั้งถ่ายทอดไปสู่ลูกหลานในอนาคต ซึ่งในการจัดงานในแต่ละครั้งนั้น มีส่วนช่วยทำให้ชนเผ่าคะฉิ่นให้คุณค่าของเครื่องแต่งกายของชนเผ่าตัวเองมากขึ้นเพราะการรำมะหน่ำ แต่ละครั้งต้องแต่งชุดชนเผ่าของตนเองทำให้ทุกคนต้องหาชุดของตนเองไว้ใส่ในงานรำมะหน่ำ ทั้งนี้จากการประชุมระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่ำ (MANAU) ของชนเผ่าคะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น ในเวทีนำเสนอผลการดำเนินงานร่วมกับชุมชน ชุมชนได้สะท้อนถึงแนวทางดังกล่าวโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การจัดให้มีการรำหน่ำทุกๆ 2 ปี เพื่อเป็นการถวายพระพรในหลวง ซึ่งชนเผ่าคะฉิ่นที่อยู่ในเมืองไทยมีความรักและซาบซึ้งในพระกรุณาที่ในหลวงทรงมีต่อชนเผ่าคะฉิ่น จึงได้นำประเพณีการรำมะหน่ำ ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์ มารำถวายแด่ในหลวงทุกๆ 2 ปี รวมทั้งเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และเรียนรู้ประเพณีการรำมะหน่ำอย่างต่อเนื่องและเพื่อเป็นการเผยแพร่ประเพณีการรำมะหน่ำไปสู่สังคม

2. การศึกษาเรียนรู้การเป็นผู้นำหรือหัวหน้าของ จัดให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยการร่ำมะหน่าวทุกๆ 2 ปีและนำผู้รู้จากที่อื่นๆ มาฝึกสอนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพราะการร่ำมะหน่าวแต่ละประเภทก็มีทำทางแตกต่างกัน หัวหน้าจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเดินร่ำมะหน่าว

3. การถ่ายทอดไปสู่ลูกหลานไปสู่รุ่นต่อไป โดยการสืบทอดสู่ลูกหลานนั้นชนเผ่าคะฉิ่นมีความตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยครั้งแรกก็ให้ลูกหลานมีความภูมิใจและเห็นความสำคัญของประเพณีการร่ำหน่าวก่อนโดยให้เข้าร่วมงานร่ำมะหน่าวอย่างต่อเนื่อง แล้วเรียนรู้โดยการเข้าร่วมทุกๆ ครั้งที่มีการจัดร่ำมะหน่าว และช่วงเวลาปิดภาคเรียนในแต่ละปีก็ให้ผู้รู้ทำการสอนในด้านต่างๆ เช่น การเดินร่ำทำต่างๆ การเล่นดนตรีประเภทต่างๆ ที่ใช้ในการร่ำมะหน่าวเพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติจริงในการเดินร่ำมะหน่าวทุกๆ 2 ปี

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการวิจัยที่ถูกขับเคลื่อนโดยแกนนำหลักในชุมชน กลุ่มวัฒนธรรมกะฉิ่นที่พักอาศัยในเขตเมืองเชียงใหม่ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ทั้งนี้สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะต่องานวิจัยและพัฒนา ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

โครงการวิจัยขอสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1.1 ประเพณีการรำมะหน่าว (MANAU) ของชนเผ่ากะฉิ่นในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

บ้านใหม่สามัคคี เป็นหมู่บ้านชาวกะฉิ่นที่ขนาดใหญ่ที่สุดที่เหลืออยู่ในประเทศไทย และอาศัยอยู่ร่วมกันมาเป็นเวลามากกว่า 31 ปี และมีความพยายามดำรงไว้ ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง ทั้งในเรื่องของ ภาษา การแต่งกาย และประเพณีต่างๆ ที่สำคัญ รวมถึงประเพณีรำมะหน่าว ซึ่งเป็นเรื่องราวสำคัญที่นำมาสู่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ประเพณีรำมะหน่าว เป็นประเพณีหนึ่งที่สำคัญของชาวกะฉิ่น ซึ่งในอดีตจัดขึ้นเพื่อเป็นการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และมีท่าทางต่างๆ ที่เกิดจากการเลียนแบบท่าเดินของหมูนก จึงเกิดเป็นท่าทางและสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น ขนนกประดับ และภาพวาดที่สามะหน่าว และภายหลังก็มีการพัฒนารูปแบบการจัดขึ้นมาเรื่อยๆ โดยการรำมะหนาวนั้นมีหลายประเภทตามวัตถุประสงค์ของการจัดรำมะหนาวแต่ละครั้งและแต่ละประเภทก็จะมีข้อสำคัญและพึงปฏิบัติในการเดินรำมะหนาวที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การจัดงานรำมะหนาวแต่ละครั้งก็มีเป้าหมายของการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป โดยในส่วนของประเพณีรำมะหนาวของชาวกะฉิ่นที่อาศัยในพื้นที่บ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่น หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ นั้นมีจุดเริ่มต้นในปี 2545 โดยมีเป้าหมายของการจัดงานเพื่อฉลองในการจัดงานฉลองพระชนม์พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2 ปี ต่อหนึ่งครั้ง ซึ่งชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะฉิ่นมีการจัดงานประเพณีมะหนาวมาแล้ว 5 ครั้ง โดยองค์ประกอบของประเพณีรำมะหนาวประกอบด้วย

- 1) เครื่องแต่งกายสำหรับงานรำมะหน่าว ซึ่งต้องแต่งชุดประจำเผ่าเท่านั้น สำหรับแขกหรือผู้ไม่มีชุดประจำเผ่าให้แต่งกายสุภาพเนื่องจากเป็นงานศักดิ์สิทธิ์
- 2) ท่าทางประกอบการเดินมะหน่าว ซึ่งผู้เข้าร่วมจะเดินตามหน้าของ
- 3) คนตรีชนเผ่ากะฉิ่นในประเพณีรำมะหน่าว ประกอบด้วย กลอง ฆ้อง ปี่ และ

ขลุ่ยจิงเพาะ และ 4) อาหารสำหรับประเพณีร่ำมะหน่าว ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารท้องถิ่นของชนเผ่าคะฉิ่น ที่เป็นเมนูเฉพาะที่ใช้สืบทอดกันมา ได้แก่ ลาบหมู/ลาบวัว ปลาอบสมุนไพร ต้มเผือก เป็นต้น

ทั้งนี้ในการประกอบพิธีนั้นก็จะมีแนวทางปฏิบัติ ทั้งในเรื่องของการแต่งกายของหน้าซอ และผู้เข้าร่วมที่เป็นชาวคะฉิ่น ในเรื่องของการทำทาง การเดิน ที่ต้องถูกต้อง เหมาะสม รวมถึงการเตรียมงาน ขึ้นต่างๆ ของประเพณีการร่ำมะหน่าวก่อนการจัดงาน ขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรม กฎระเบียบในการเดินร่ำมะหน่าว ฯลฯ ซึ่งชุมชนได้ให้ความสำคัญต่อประเพณีมะหน่าวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็น ประเพณีดั้งเดิม ที่เป็นตัวช่วยให้ชาวคะฉิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเห็นคุณค่าในความเป็นชาว คะฉิ่น ที่ต้องแสดงออกทั้งการพูดคุย การแต่งกาย วิธีชีวิตอาหาร การกิน และความเป็นอยู่ รวมทั้งถือเป็นจุดเชื่อมโยงให้คนชาวคะฉิ่นได้กลับมาพบปะเจอกัน ที่สำคัญในปัจจุบัน คือเป็นการจัดงานเพื่อ ถวายพระพรแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

1.2 สถานภาพ และปัจจัยเงื่อนไขการดำรงอยู่ของประเพณีการร่ำมะหน่าว (MANAU) ของ ชุมชนบ้านใหม่สามัคคีคะฉิ่น

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยสรุปแล้วพบว่า ประเพณีร่ำมะหน่าว ยังคงมีความหมายและความสำคัญกับชนเผ่าคะฉิ่นที่คนทุกรุ่นยังคงรู้จัก แม้บางส่วนอาจจะไม่ทราบถึงขั้นตอน วิธีการ หรือ ความหมายที่แท้จริงของการมีประเพณีดังกล่าว แต่ชุมชนยังคงพยายามผลักดันให้มีการจัดขึ้นภายใต้ เป้าหมายที่สำคัญที่ทางทีมกำหนด ซึ่งปัจจุบันทางชนเผ่าคะฉิ่นในบ้านใหม่สามัคคีได้เน้นการจัดขึ้นเพื่อ เป็นการเฉลิมฉลองในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีกำหนดจัดขึ้น สองปีต่อครั้ง ในการดำเนินงานในแต่ละครั้งจะต้องมีขั้นตอนในการเตรียมการจัดงาน โดยเป็นการ ประชุมหารือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาร่วมเตรียมงาน ทั้งด้านชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง ด้านชุมชนจะมีการจัดเตรียมทั้งด้านสถานที่ รายละเอียดต่างๆ ในพิธีกรรม และองค์ประกอบ อื่นๆ ที่สำคัญ เช่น เรื่องของการแต่งกายของผู้นำ ผู้เข้าร่วม เรื่องของการชักซ้อมพิธีกรรม หลังจากนั้นจึง เป็นการจัดงานที่ชาวคะฉิ่นที่อยู่ในที่ต่างๆ จะมาร่วมงานกันอย่างคับคั่ง

ปัจจุบันคนในชุมชนยังคงเห็นความสำคัญของการร่ำมะหน่าว แม้จะไม่สามารถอธิบายได้อย่าง ชัดเจนถึงเหตุผล คุณค่า หรือความหมาย แต่ส่วนใหญ่สะท้อนว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวเชื่อมโยงให้ ชาวคะฉิ่นได้มาเจอกัน และได้แสดงออกถึงวัฒนธรรมที่ดี ทั้งในเรื่องการแต่งกาย การใช้ภาษา การ ประกอบอาหาร ฯลฯ รวมถึงประเด็นสำคัญคือเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองให้กับพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และเน้นย้ำว่าเป็นประเพณีที่สำคัญที่ต้องรักษา ซึ่งหลายคนมี ข้อเสนอต่อการจัดงานมะหน่าวของชุมชนดังนี้

- ถ้าเป็นไปได้ อยากให้จัดงานมะหน่าวทุกปี เพราะอายุเยอะแล้วอยากให้มาร่วมกันมี ความรู้สึกอบอุ่น ได้เจอญาติเพื่อนพ้องพี่น้องทุกคนด้วย

- จัดมะหน่าสองปีหนึ่งครั้งก็ดี ชาวบ้านก็จะได้มีเวลาในการเตรียมงานที่ดีด้วย
- จากการจัดมะหน่า 2 ปีครั้ง ทำให้บุคคลภายนอกรู้จักเรามากขึ้น ก็ถือเป็นการดีในการนำวัฒนธรรมในการเปิดตัวด้วย
- อยากให้ร่วมมือกัน เสียสละเข้าร่วมด้วยกันเหน้อยกาย เหน้อยใจร่วมกัน
- อยากให้ทุกคนให้กำลังใจซึ่งกันและกันและทำงานร่วมกัน

ปัจจัยเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของประเพณีร่ามะหน่า

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเพณีร่ามะหน่ายังคงมีอยู่ในชุมชน คือ การเห็นความสำคัญของแกนนำชุมชนที่ได้มีโอกาสเรียนรู้และเป็นผู้ดำเนินการจัดให้เกิดขึ้นในหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งถึงแม้ภายในประเทศไทยจะเริ่มมีครั้งแรกในปี 2545 แต่ในต่างประเทศ เช่น พม่า ก็ได้มีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงทำให้ประเพณีดังกล่าวยังไม่สูญหายไป การตระหนักถึงคุณค่าดังกล่าวของคนในชุมชน ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่เพียงเฉพาะเรื่องของประเพณีร่ามะหน่า แต่ในเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกัน เช่น ภาษา การแต่งกาย ฯลฯ ก็เป็นสิ่งที่ทางชุมชนได้ให้ความสำคัญ โดยเป็นการทำงานผ่านองค์กรเครือข่ายต่างๆ รวมถึงมูลนิธิ เช่น Impact ที่เข้ามามีส่วนผลักดันให้เกิดการตื่นตัวในเรื่องดังกล่าว จึงจะเห็นได้ว่าในชุมชนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายในนามเครือข่ายกะลันแห่งประเทศไทย

1.3 แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีการร่ามะหน่า (MANAU) ของชนเผ่ากะลันในชุมชนบ้านใหม่สามัคคีกะลันหมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ประเพณีการร่ามะหน่าเป็นประเพณีที่สำคัญที่สุดที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มาถึงปัจจุบันทำให้ชนเผ่ากะลันทุกคนให้ความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และถ่ายทอดไปสู่รุ่นลูกหลานต่อไปในอนาคต ซึ่งชุมชนได้สะท้อนถึงความสำคัญและความต้องการให้ประเพณีร่ามะหน่ายังคงมีอยู่ในชุมชน โดยส่วนใหญ่อยากเห็นการจัดงานเกิดขึ้นทุกปี แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณการจัดงาน เนื่องจากการจัดแต่ละครั้งต้องอาศัยผู้นำเดิน หรือหัวหน้าของจากประเทศพม่า จึงทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นทางชุมชนจึงได้พยายามจัดให้มีการเรียนรู้ในเรื่องของการเป็นหัวหน้าของ โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับหัวหน้าของที่มาจากประเทศพม่า โดยเฉพาะในการจัดงานปีที่ผ่านมา รวมถึงความพยายามในการถ่ายทอดให้กับลูกหลานในชุมชน ซึ่งไม่เฉพาะในเรื่องของการร่ามะหน่า แต่รวมถึงการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิต การแต่งกาย อาหาร ภาษา ฯลฯ ให้คงอยู่กับลูกหลานในชุมชนต่อไป

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ

จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมาทีมวิจัยชุมชนได้สะท้อนว่าสิ่งที่อุปสรรคหรือปัญหาคือ

- เรื่องของภาษา เพื่อเป็นลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เฉพาะของท้องถิ่น มีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น จึงทำให้เข้าใจยาก ซึ่งในการสรุปเนื้อหาต่างๆ ในตัวของรายงานต้องเป็นภาษาไทยจึงทำให้ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน
- ชาวบ้านยังคิดว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องที่ยาก ตัวอย่างเช่น เรื่องราวประวัติของชาวคะฉิ่น ซึ่งก็มีคนที่รู้บ้าง และไม่รู้บ้างจึงทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษานาน
- ชาวบ้านแต่ละคนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ แต่การทำรายงานส่วนใหญ่มีการอ้างอิงจากหนังสือซึ่งหนังสือนั้นค่อนข้างหายาก และเอกสารที่มีอยู่นั้นค่อนข้างมีความหลากหลายในเรื่องของภาษา จึงทำให้ต้องมีการจัดประชุม แต่ในขณะเดียวกันปัญหาที่พบคือทำให้ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือซึ่งสะท้อนได้จากการเข้าร่วมประชุม

บรรณานุกรม

มนตรี กาฟู และคณะ (2555). กะฉิ่น : เมื่อวานและวันนี้ การเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนกะฉิ่นบ้านใหม่
สามัคคี, อินเวินทีฟ.

Gan Tang Gun (2011). **The Origin Of Kachin Manau**. พิมพ์ครั้งที่ 1

James Henry Green Collection (2000). **Burma Frontier Photography 1918-1935**. First Published
2000 by Merrell Publishers Limited 42 Southwark Street.

Lam Aung Ra (2001). **Wanpawng Htunghking Laika**. Wantung Laikaseng Tawng Chye Hkye
Wang MANDALAY.

Shadan Zav La (2012). **The Kachin Traditichnal Musich and Their Rituals**. พิมพ์ครั้งที่ 1. Cover
Desigh, Layoute Printing.

Umin thu (2002). **Glimpses of Kachin Traditions Customs**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . Daw Myint Thinggaha
Printing Houes.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ประวัติทีมวิจัย

ทีมวิจัย

1. ชื่อ-สกุล : นายอนุชาติ ลาพา

ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : หัวหน้าโครงการ

ตำแหน่งปัจจุบัน : ประธานเครือข่ายชาติพันธุ์กะลีนแห่งประเทศไทย

**สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 13 ถนนวัดหนองป่าครั่ง ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงใหม่ 50000**

มือถือ 083-3223019 อีเมล anuchats@hotmail.com

ประวัติการศึกษา : ปริญญาตรี

สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ : การจัดการทั่วไป

2. ชื่อ-สกุล : นายพงษ์ ชิงรัมย์

ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : หัวหน้าโครงการร่วม

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 82 หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170

มือถือ 080-6795506

ประวัติการศึกษา : ป.6

3. ชื่อ-สกุล : นางสาวจิรนนท์ ละชี

ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : เภรณูญิก

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้ประสานงานเครือข่ายชาติพันธุ์กะลีนแห่งประเทศไทย

สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 188/135 หมู่ 10 ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัด

เชียงใหม่ 50210

มือถือ 085-6257476

ประวัติการศึกษา : ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ : ภาษาอังกฤษ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

- ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ และผลงานวิจัยที่ได้รับรางวัล : หลักสูตรท้องถิ่น
- ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ : หลักสูตรท้องถิ่น

4. ชื่อ-สกุล : นางสาวกาญจนา มะหรั่ง
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 85 หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 080-1241918

5. ชื่อ-สกุล : นายบุญชู ทอม
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ที่ปรึกษา
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 35 หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 082-9321090

6. ชื่อ-สกุล : นายมะก่า ละชี
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
ตำแหน่งปัจจุบัน : ประธานศูนย์ภาษาละติน
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 100 หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 086-1867340

7. ชื่อ-สกุล : นายป๋อ กนอ ดังปา
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 623/ข หมู่ 10 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 080-1325532

8. ชื่อ-สกุล : นายนอ ออง ระทอ
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
ประวัติการศึกษา : ป.4
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 661/ข หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 087-1887514

9. ชื่อ-สกุล : นายประเสริฐ ช่อแล
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 1/8 หมู่ 1 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000
มือถือ 087-2016257

10. ชื่อ-สกุล : นางมล มะลิ
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : เภรณญิก
ประวัติการศึกษา : ม.ต้น
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 17 หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 087-1835326

11. ชื่อ-สกุล : นายสมชาติ ละชี
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 10 หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 085-6237567

12. ชื่อ-สกุล : นายกำวิน แอเลง
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : 66 หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
มือถือ 080-6745144

13. ชื่อ-สกุล : นายบัณฑิต คล่องกระโจนศิริ
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ทีมวิจัย
สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170

14. ชื่อ-สกุล : นายพันนุมาศ ทองกระจ่าง
ตำแหน่งปัจจุบัน : หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว
ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้ : ที่ปรึกษา
ประวัติการศึกษา : วทม. มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ : คณะผลิตกรรมการเกษตร สาขาไม้ผล

สถานที่ติดต่อโดยสะดวก : ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว หมู่ 14 ตำบลเมืองนะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170

เบอร์บ้าน 053-045600 **มือถือ** 086-1816675 **อีเมล** nk7033RPF@gmail.com **ประสบการณ์**

เกี่ยวข้องกับงานวิจัย :

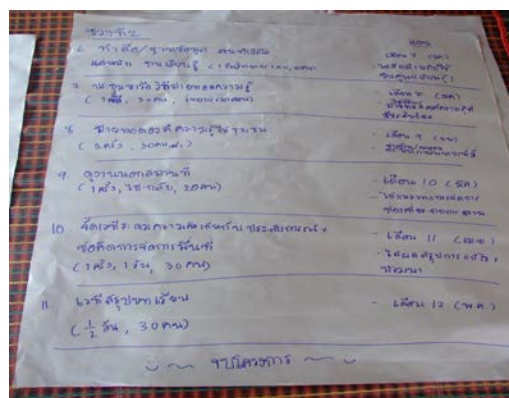
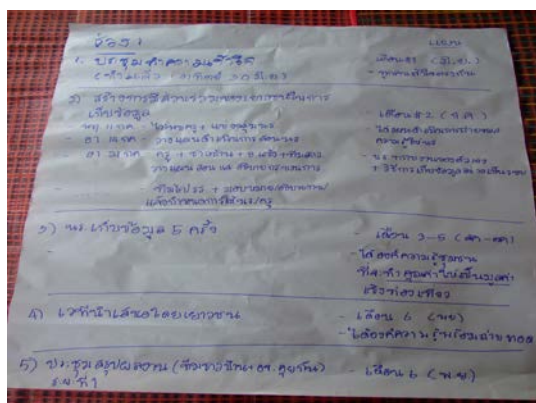
1. งานวิจัยศึกษาตัดแต่งกิ่งมะม่วงที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิต
2. งานวิจัยศึกษาระยะปลูกคะน้ายอดดอยคำ

ภาคผนวก ข
รูปภาพการดำเนินงาน

ภาพประกอบการทำกิจกรรม

ประชุมทีมวิจัย

เวลาที่รวบรวมข้อมูล

งานประเพณีร่ำมะหน่าว วันที่ 5 ธันวาคม 2556

สรุปผลการค้นคว้าข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลสู่ชุมชน

ประชุมปรับแก้ไขเอกสาร